ASPECTE PRINCIPALE 2011

Drepturile fundamentale: principalele evoluții juridice și politice din 2011

Traducere neverificată

FRA

AGENȚIA PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE

Declinarea răspunderii:

Dacă aveţi nelămuriri privind această traducere, vă rugăm să consultaţi versiunea în limba engleză, care este versiunea originală şi oficială a documentului.

„Europe Direct" este un serviciu care vă ajută să aflați răspunsurile la întrebările legate de Uniunea Europeană

Număr de telefon gratuit (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Unii operatori de telefonie mobilă nu permit accesul la numerele 00 800 sau pot taxa aceste apeluri.

Traducere neverificată

Credit foto (copertă și interior): © iStockphoto; Comisia Europeană

Mai multe informații despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet (http://europa.eu).

FRA – Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
Schwarzenbergplatz 11 - 1040 Viena – Austria
Tel.: +43 (1) 580 30-0 – Fax: +43 (1) 580 30-699
E-mail: info@fra.europa.eu – fra.europa.eu

Datele referitoare la catalogare pot fi găsite la sfârșitul acestei publicații.
Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2013

ISBN 978-92-9239-194-2
doi: 10.2811/38650

© Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, 2012
Reproducerea este autorizată, exceptând utilizarea în scopuri comerciale, cu condiția menționării sursei.

Tipărit la Luxemburg

IMPRIMAT PE HÂRTIE RECICLATĂ FĂRĂ CLOR (PCF)

FSC
www.fsc.org
MIX
Paper from responsible sources
FSC® C103749

Drepturile fundamentale: principalele evoluții juridice și politice din 2011

Traducere neverificată

Publicaţia „Aspecte principale 2011” abordează mai multe titluri din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, codificate cu următoarele culori:

Libertăți		Azil, imigrație și integrare Controlul frontierelor și politica vizelor Societatea informațională și protecția datelor
Egalitate		Drepturile copilului și protecția copiilor Egalitate și nediscriminare Discriminare pe criterii de rasă și origine etnică
Drepturile cetățenilor		Participarea cetățenilor europeni la funcționarea democratică a Uniunii
Justiție		Accesul la o justiție eficientă și independentă Drepturile victimelor infracțiunilor

Traducere neverificată

În 2011, peisajul drepturilor fundamentale și-a continuat evoluția, interacțiunea complexă dintre numeroasele niveluri de protecție căpătând un rol din ce în ce mai important. Astfel, în mai multe state membre ale Uniunii Europene (UE) au fost înființate instituții naționale pentru drepturile omului, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) a ajuns la cel de-al cincilea an de existență și, pentru prima oară, UE s-a angajat în mod direct într-un tratat internațional privind drepturile omului – Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CNUDPH). Având în vedere acest aspect, un raport comandat de Biroul Regional al ONU pentru Europa recomanda ca toate aceste diferite instituții să își consolideze cooperarea în vederea minimizării riscurilor legate de deficienţele sistemului de protecție a drepturilor fundamentale. Abordarea acestui aspect este esențială pentru ca drepturile fundamentale să poată deveni o realitate a vieții de zi cu zi a persoanelor care trăiesc UE. De asemenea, o analiză mai profundă a peisajului existent al drepturilor fundamentale arată că este din ce în ce mai important să se țină seama nu doar de părțile responsabile, adică statele, ci și de titularii acestor drepturi, adică cetăţenii. Este necesar ca experiențele și percepțiile acestora să fie luate în considerare pentru a asigura că structura europeană a drepturilor fundamentale produce efecte concrete, nu devine un scop în sine.

În domeniul **azilului, imigrației și integrării**, în 2011 au existat preocupări în privința unor transferuri ale solicitanților de azil în temeiul Regulamentului Dublin II, care au fost prezentate Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) și Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE). Diferite state membre ale UE au realizat reforme în domeniul procedurilor de azil. Cu toate că, la nivelul UE, a existat o mai bună recunoaștere a situațiilor speciale legate, de exemplu, de copiii care solicită azil, există încă dovezi ale unor deficienţe generale ale procedurilor de azil, inclusiv lipsa unor căi de atac eficiente. În cadrul procedurilor de returnare, până la sfârșitul anului 2011, un mare număr de state membre ale UE nu instituiseră încă sisteme de monitorizare eficiente și independente. În ceea ce privește migranții cu drept de ședere legal, a fost

Documentul de față scoate în evidență aspectele esențiale selectate din Raportul anual 2011 al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA). Pe parcursul întregului document, se face referire pe margine la publicații relevante ale FRA din 2011, care pot fi accesate pe site-ul agenției http://fra.europa.eu.

Raportul anual al FRA, *Fundamental rights: challenges and achievements in 2011 (Drepturile fundamentale: provocări și realizări în 2011)*, este structurat pe principalele domenii tematice de activitate pentru perioada 2007-2012. Raportul este împărțit în 10 capitole, la care se adăugă o „temă centrală" dedicat peisajului drepturilor fundamentale din Uniunea Europeană.

TEMĂ CENTRALĂ: Punerea în practică a drepturilor: peisajul protecției drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană

1. Azil, imigrație și integrare
2. Controlul frontierelor și politica vizelor
3. Societatea informațională și protecția datelor
4. Drepturile copilului și protecția copiilor
5. Egalitate și nediscriminare
6. Discriminare pe criterii de rasă și origine etnică
7. Participarea cetățenilor europeni la funcționarea democratică a Uniunii
8. Accesul la o justiție eficientă și independentă
9. Drepturile victimelor infracțiunilor
10. Obligațiile statelor membre ale UE și obligațiile internaționale

Raportul integral, precum și capitole separate din acesta sunt disponibile pentru descărcare la adresa http://fra.europa.eu. Toate referințele bibliografice se regăsesc în raport, la sfârșitul fiecărui capitol.

Traducere neverificată

adoptată o nouă agendă europeană pentru integrarea resortisanților din țările terțe. Având în vedere faptul că integrarea este definită ca o responsabilitate comună care necesită atât angajamentul societății gazdă, cât și al migranților, datele din 2011 arată că în diverse domenii încă mai persistă deficiențe, inclusiv în domeniul asistenței medicale, al educației, ocupării forței de muncă și locuințelor.

În domeniul **controlului frontierelor și al politicii vizelor**, presiunea pe care migrația a exercitat-o asupra statelor membre ale UE învecinate cu Marea Mediterană a dominat, în 2011, dezbaterile din UE pe tema frontierelor și azilului. Primăvara arabă și revolta din Libia au condus la o creștere dramatică a numărului de nou veniți în statele membre ale UE, alimentând dezbaterea publică. De multe ori acești nou veniți și-au continuat călătoria spre alte state membre ale UE, unele dintre acestea fiind determinate să își intensifice controalele la frontierele interne din spațiul Schengen. Acest aflux și reacția pe care a provocat-o au adus acordurile Schengen în centrul a numeroase dezbateri. Temele principale ale discuțiilor referitoare la Schengen au fost respectarea acordurilor, cooperarea dintre statele membre ale UE și amânarea noilor aderări. Situația persoanelor care pătrund în mod ilegal în UE, prin frontierele externe ale acesteia, devine o situație de urgență în materie de drepturi fundamentale.

În domeniul **societății informaționale și al protecției datelor**, două teme – securitatea și tehnologia – au dominat discuțiile în 2011, an care a marcat împlinirea unui deceniu de la atacurile teroriste de la 11 septembrie din Statele Unite. Comemorarea a stârnit dezbateri despre modalitățile în care se poate ajunge la un echilibru corect între securitate, dreptul la viață privată și protecția datelor, în centrul discuției aflându-se teme de actualitate precum păstrarea datelor din telecomunicații, colectarea și analiza datelor privind pasagerii, crearea unui sistem de urmărire a finanțărilor în scopuri teroriste și utilizarea scanerelor corporale. O altă preocupare a fost legată de modul de actualizare a cadrului legislativ privind protecția datelor, pentru a ține pasul cu progresele tehnologice, interesul fiind orientat în special pe rețelele de socializare.

În ceea ce privește **drepturile și protecția copiilor**, în 2011 s-au înregistrat progrese importante în legislația și politicile UE, în direcția îmbunătățirii protecției drepturilor copilului. Aceste evoluții la nivelul UE vor avea efecte asupra modului în care statele membre asigură prevenirea infracțiunilor de trafic de copii, abuz sexual, exploatare sexuală și pornografie infantilă, protecția copiilor care cad victime ale acestor infracțiuni și urmărirea penală a infractorilor. Noua agendă a UE pentru drepturile copilului stabilește domeniile prioritare, inclusiv mai buna cunoaștere a situației și a nevoilor grupurilor celor mai vulnerabile de copii. În statele membre ale UE continuă să sosească copii migranți, atât însoțiți, cât și neînsoțiți, ceea ce obligă autoritățile publice, serviciile sociale și alte servicii la o reacție adecvată.

În 2011, UE și statele sale membre au adoptat un număr important de măsuri juridice și politice în materie de **egalitate și nediscriminare**. Aceste evoluții au vizat, în mod special, persoanele lesbiene, homosexuale (gay), bisexuale și transgen (LGBT), precum și persoanele cu handicap. A crescut nivelul de recunoaștere a realității discriminării multiple și intersectoriale. De asemenea, discuțiile au vizat permisibilitatea restricționării libertății de religie și convingeri, atât la nivelul jurisprudenței, cât și la cel al legislației naționale.

Traducere neverificată

În domeniul **discriminării pe criterii de rasă și origine etnică**, asasinarea a 77 de persoane și rănirea altor 242 în Norvegia, în luna iulie 2011, au reamintit în mod dur şi tragic cât de departe pot merge excesele rasismului, antisemitismului, discriminării pe criterii de origine etnică și intoleranței, dacă nu sunt controlate. De asemenea, atacurile au adus în centrul atenției manifestările de discriminare pe criterii de rasă și origine etnică în UE, în 2011: violența împotriva romilor în cel puțin patru state membre ale UE, conflictele violente dintre locuitori și solicitanții de azil, precum și crimele din motive rasiale au demonstrat persistența problemelor reprezentate de formele extreme de intoleranță. În plus, în pofida intenselor eforturi ale statelor membre ale UE de limitare a discriminării pe criterii de origine etnică, aceasta rămâne o realitate în Uniune, atât în domeniul asistenței medicale, cât și în cel al educației, ocupării forței de muncă sau locuințelor. În mod special, populațiile de romi continuă să se confrunte cu discriminarea în aceste domenii, astfel cum demonstrează datele colectate de FRA și de alte organisme.

Tabelul 1: Numărul hotărârilor CEDO în 2011, pe țări

Țara	Număr de hotărâri	Hotărâri care constată cel puțin o încălcare
AT	12	7
BE	9	7
BG	62	52
CY	2	1
CZ	22	19
DE	41	31
DK	6	1
EE	3	3
EL	73	69
ES	12	9
FI	7	5
FR	33	23
HU	34	33
IE	2	2
IT	45	34
LT	10	9
LU	3	1
LV	12	10
MT	13	9
NL	6	4
PL	71	54
PT	31	27
RO	68	58
SE	4	0
SI	12	11
SK	21	19
UK	19	8
Subtotal	**633**	**506**
HR	25	23
Total	**658**	**529**

Sursa: *CEDO*, Raport anual 2011, *Strasbourg, Consiliul Europei, 2011*

În ceea ce privește **participarea cetățenilor europeni la funcționarea democratică a Uniunii**, în 2011, câteva state membre ale UE au întreprins reforme pentru ca alegerile să fie mai accesibile tuturor persoanelor, încurajând astfel participarea democratică. De exemplu, până la sfârșitul anului 2011, 19 state membre ale UE au ratificat CNUDPH, asumându-și obligația de a consolida dreptul la vot al persoanelor cu handicap. Nivelurile și mai ridicate de abținere în cadrul alegerilor din Parlamentul European au provocat discuții pe tema reformei electorale. În afara alegerilor, 2011 a cunoscut, de asemenea, evoluții în contextul mai larg al participării la viața publică. Alte discuții prealabile care au avut loc s-au referit la Inițiativa cetățenească europeană, un potențial instrument puternic de participare la nivelul UE.

De asemenea, criza financiară care a continuat a avut implicații în ceea ce privește protecția drepturilor fundamentale. De exemplu, în domeniul **accesului la o justiție eficientă și independentă**, reducerile de buget au ridicat probleme instituțiilor principale precum tribunalele și organismele cu competențe în domeniul drepturilor omului. Cu toate acestea, au fost depuse eforturi de îmbunătățire a situației, prin reducerea duratei proceselor în instanță, extinzând calitatea procesuală în fața instanței și dezvoltând e-justiția. Presiunea

Traducere neverificată

exercitată pentru realizarea reformei este determinată de necesitatea îmbunătățirii accesului la justiție și a continuării modernizării, iar legislația UE și criticile din partea Consiliului Europei și a organismelor ONU au dat un imbold pentru accelerarea reformelor.

În sfârșit, în domeniul **drepturilor victimelor infracțiunilor**, 2011 a marcat cea de-a 10-a aniversare a Deciziei-cadru a UE privind statutul victimelor în cadrul procedurilor penale. În acest an s-au realizat progrese în domeniul drepturilor victimelor în UE, ca urmare a inițiativelor Consiliului Uniunii Europene și ale Comisiei Europene. Adoptarea, în aprilie 2011, a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, a completat aceste reforme. De asemenea, drepturile victimelor au fost abordate în contextul protecției copiilor și al luptei împotriva traficului de copii.

Cu alte cuvinte, anul 2011 a cunoscut evoluții remarcabile, dar și neajunsuri deplorabile în domeniul drepturilor fundamentale, atât în UE, cât și în statele sale membre. Pe baza acestor constatări, au fost identificate câteva provocări pe termen scurt, descrise în secțiunea referitoare la perspective.

Traducere neverificată

Azil, imigrație și integrare

Contestațiile în procedurile Dublin II

Regulamentul Dublin II al UE vizează eficientizarea procedurilor de azil prin identificarea, cât mai rapid posibil, a statului membru responsabil pentru examinarea unei cereri de azil, stabilind limite de timp rezonabile pentru revizuirea acesteia, și prevenind abuzurile care afectează procedurile de azil, sub forma cererilor multiple.

Se pare însă că procedurile Dublin II tind să ofere cele mai puține garanții și cele mai scurte termene pentru depunerea contestațiilor. În 2011, cinci state membre ale UE (Belgia, Franța, Grecia, Italia și Slovenia) au efectuat modificări ale procedurilor Dublin pe care le aplică. În urma hotărârii CEDO în cauza M.S.S., de pildă, Belgia a introdus un mecanism de depunere a unei cereri de suspendare a transferului, pentru a soluționa cazurile de extremă urgență.

La sfârșitul anului 2011, legislația din cinci state membre ale UE nu oferea posibilitatea ca o instanță sau tribunal de apel să suspende un transfer (a se vedea figura 1). De asemenea, în Danemarca, o decizie adoptată în temeiul Regulamentului Dublin II nu a putut fi contestată într-o instanță, iar în Regatul Unit nu a fost posibilă depunerea unei contestații din țară, împotriva deciziilor adoptate în temeiul Regulamentului Dublin II.

În unele cazuri, termenele limită de depunere a contestațiilor au rămas extrem de scurte, de exemplu în România (două zile) sau în Ungaria (trei zile). Cu excepția a șase state membre ale UE, o contestație nu suspendă în mod automat transferul, iar acesta trebuie să fie solicitat în fiecare caz în parte.

PUBLICAȚIE FRA

Fundamental rights of migrants in an irregular situation in the European Union (Drepturile fundamentale ale migranților fără forme legale în Uniunea Europeană),
noiembrie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-migrants-in-an-irregular-situation_en.htm

Evoluții principale în domeniul azilului, imigrației și integrării:

- Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) pronunță hotărâri importante care se referă la reîntregirea familiei, plasarea în detenție a migranților în procedurile de returnare, dreptul la o cale de atac eficace în cadrul unei proceduri de azil accelerate și transferul solicitanților de azil în conformitate cu Regulamentul Dublin II;
- Marea Cameră a CEDO hotărăște în cauza M.S.S./Belgia și Grecia cu privire la aplicarea Regulamentului Dublin II;
- aplicarea Directivei privind rezidenții pe termen lung este extinsă la refugiați și la beneficiarii protecției subsidiare;
- detenția rămâne cel mai frecvent instrument utilizat pentru a preveni sustragerea migranților, deși majoritatea statelor membre ale UE au introdus în legislația lor alternative la detenție;
- drepturile migranților fără forme legale capătă o mai bună vizibilitate; de exemplu, Organizația Internațională a Muncii (OIM) adoptă o convenție și o recomandare privind lucrătorii care prestează servicii de menaj la domiciliu, inclusiv cei aflați în situație de ședere ilegală;
- Comisia Europeană prezintă noi planuri de finanțare europeană în domeniul afacerilor interne, în scopul utilizării mai eficiente a fondurilor pentru situații de urgență la frontiere;
- Comisia Europeană publică Agenda europeană pentru integrarea resortisanților țărilor terțe, ca o contribuție la dezbaterea privind modalitățile de înțelegere și de sprijinire mai eficientă a integrării.

Traducere neverificată

Figura 1: Termenul de depunere a contestației și dreptul de ședere (procedura Dublin) în zile, pe țări

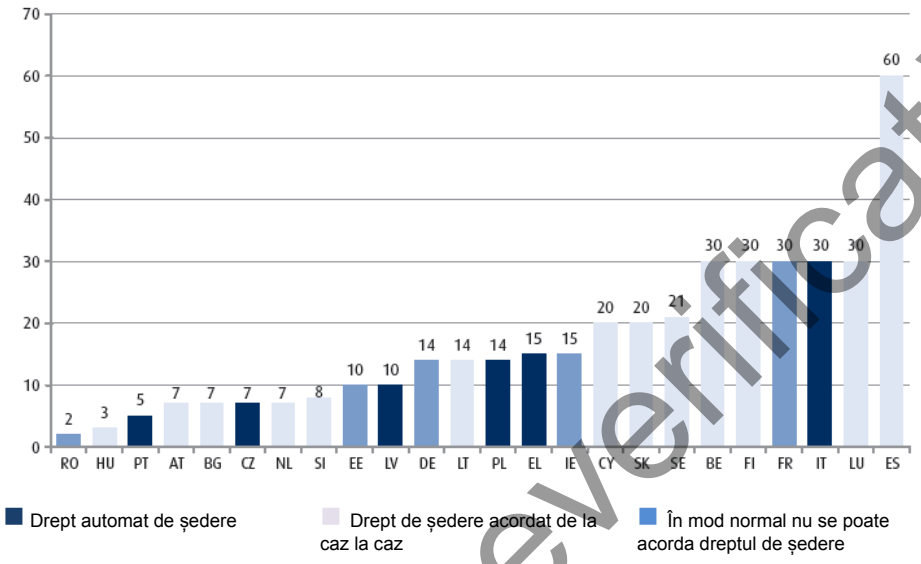

Note: Termenele exprimate în săptămâni sau luni au fost convertite în zile – șapte și, respectiv 30 de zile. Nu există nicio contestație (din țară) pentru deciziile adoptate în temeiul Regulamentului Dublin II în Danemarca și în Regatul Unit. În Malta, toate deciziile Dublin II sunt revizuite în mod automat.

Sursa: FRA, 2011, pe baza legislației naționale

Alternative la detenția migranților

Utilizate în mod convențional în sistemul judiciar penal, alternativele la detenție au căpătat o importanță din ce în ce mai mare în cadrul procedurilor care vizează returnarea migranților ilegali în țara lor de origine (proceduri de returnare). În noiembrie 2010, numai două treimi din numărul total al statelor membre ale UE ofereau alternative la detenție prin legislația lor națională. În perioada de raportare, această proporție a crescut şi, la sfârșitul anului 2011, doar două state membre (Cipru și Malta) nu introduseseră încă aceste alternative. Evoluția poate fi explicată în două moduri: necesitatea transpunerii Directivei privind returnarea și intenția de a reduce detenția imigranților. Legislația croată nu oferă nicio alternativă, cu excepția articolului 100 din Legea privind străinii, care prevede posibilitatea plasării străinilor într-un centru deschis, dacă aceștia nu pot fi plasați în detenție din motive legate de sănătate sau alte nevoi justificate.

PUBLICAȚIE FRA

Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States (Migranții fără forme legale: accesul la asistență medicală în 10 state membre ale Uniunii Europene), octombrie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_domestic-workers_en.htm
http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_irregular-migrants-healthcare_en.htm

Traducere neverificată

Figura 2: Progrese în introducerea alternativelor la detenție în legislația națională, pe țări

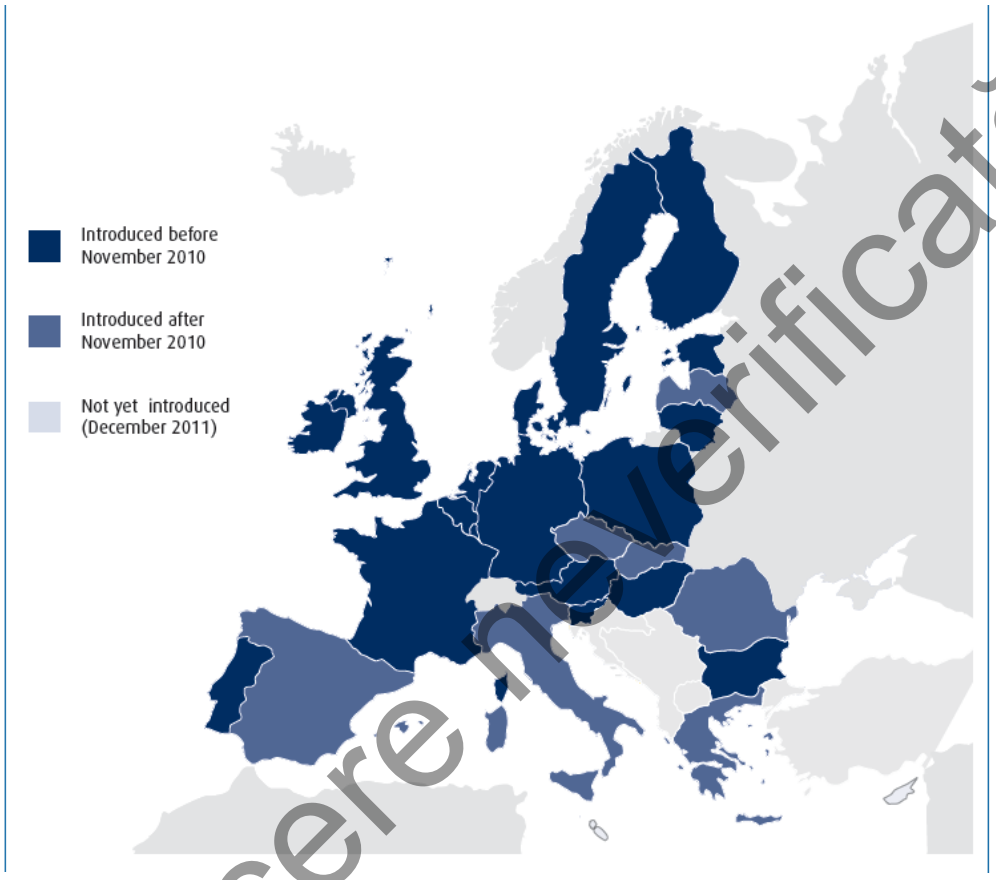

Legendă:

- Introduse înainte de noiembrie 2010
- Introduse după noiembrie 2010
- Neintroduse încă (decembrie 2011)

Sursa: FRA, 2011

Includerea alternativelor la detenție în legislația străină sau națională privind imigrația nu reprezintă, în sine, o garanție că alternativele sunt utilizate în practică. În multe state membre ale UE, statisticile privind alternativele la detenție nu sunt colectate în mod sistematic, ceea ce face dificilă evaluarea măsurii în care alternativele sunt aplicate. Se pare însă că, în mai multe state membre ale UE, alternativele sunt impuse mult mai puțin frecvent decât detenția.

Traducere neverificată

Tabelul 2: Tipurile de alternative aplicate, pe țări

Țara	Obligația predării documentelor	Cauțiune / garanții	Raportare periodică	Indicarea reședinței	Indicarea reședinței și consiliere	Monitorizare electronică
AT		✓	✓	✓		
BE					✓	
BG			✓			
CZ		✓	✓			
DE			✓	✓	✓	
DK	✓	✓	✓	✓		✓
EE	✓		✓	✓		
EL	✓	✓	✓	✓		
ES	✓		✓	✓		
FI	✓	✓	✓			
FR	✓		✓	✓		✓
HU	✓		✓	✓		
IE	✓		✓	✓		
IT	✓		✓	✓		
LT		✓*	✓	✓		
LU			✓	✓		
LV	✓		✓			
NL	✓	✓*	✓	✓		
PL			✓	✓		
PT			✓	✓		✓
RO			✓	✓		
SE	✓		✓	✓		
SI	✓	✓	✓	✓		
SK		✓	✓			
UK	✓**	✓	✓	✓	✓	✓

Note: ** Se referă la minorii care sunt încredințați unei agenții sau unei persoane (articolul 115.2.3 din Legea lituaniană privind statutul juridic al străinilor; Circulara olandeză privind străinii, alineatul A6/5.3.3.3).*
*** În Regatul Unit, obligația predării documentelor este impusă tuturor persoanelor care nu au permis de ședere. Prin urmare, obligația nu este considerată, în sine, o alternativă la detenție.*

Sursa: *FRA, 2011, pe baza legislației naționale*

Traducere neverificată

Integrarea migranților

Încurajarea integrării cu succes a migranților în societatea civilă a ocupat un loc central în strategia Uniunii Europene și în strategiile naționale. După publicarea comunicării Comisiei Europene privind *Agenda europeană pentru integrarea resortisanților țărilor terțe*, mai multe state membre ale UE au adoptat planuri de acțiune privind integrarea migranților. Aceste strategii acoperă domeniile asistenței medicale, educației, ocupării forței de muncă, locuinței și accesului la servicii sociale. Punerea în aplicare cu succes a acestor planuri de acțiune va contribui la eliminarea barierelor existente în calea integrării migranților în UE.

În unele state membre ale UE, migranții, indiferent dacă sunt resortisanți ai țărilor terțe sau cetățeni ai UE, reprezintă o proporție semnificativă și din ce în ce mai mare de clienți care utilizează serviciile pentru persoane fără adăpost. În acest context, adoptarea de către Parlamentul European, în septembrie 2011, a unei strategii pentru persoanele fără adăpost din UE, capătă o importanță deosebită. Această rezoluție prevede elaborarea unei strategii integrate la nivelul UE, fondate pe strategiile naționale și regionale, având ca obiectiv pe termen lung soluţionarea problemei persoanelor fără adăpost în cadrul mai larg al incluziunii sociale.

PUBLICAȚIE FRA

Migrants in an irregular situation employed in domestic work: Fundamental rights challenges for the European Union and its Member States (Migranţii fără forme legale angajaţi pentru a desfăşura activităţi casnice: Provocări din perspectiva drepturilor fundamentale pentru Uniunea Europeană şi statele membre), iulie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/pub_domestic-workers_en.htm

Traducere neverificată

Controlul frontierelor și politica vizelor

Situații de urgență la frontierele externe ale UE

Situația persoanelor care trec în mod ilegal frontiera externă a UE, dintre Grecia și Turcia, a ajuns să constituie o urgență în materie de drepturi fundamentale. Alte state membre ale UE au suspendat transferul solicitanților de azil către Grecia, în baza cooperării Dublin.

Potrivit datelor furnizate de Frontex, numărul total al migranților ilegali interceptați în 2011 la trecerea frontierei terestre dintre Grecia și Turcia a atins cifra de 55 017 de persoane, reprezentând o creștere cu 14% față de 2010. Ca parte a activității echipelor sale de intervenție rapidă la frontieră (*Rapid Border Intervention Teams* – Rabit), Frontex a alocat resurse importante pentru îmbunătățirea tratamentului persoanelor supuse procedurilor la frontiera cu Turcia, ceea ce a condus la reducerea riscului ca migranții care au trecut în mod ilegal în Grecia să fie imediat returnaţi în Turcia, fără efectuarea niciunei proceduri oficiale. Asistența operativă din partea UE, prin intermediul Frontex, acoperă însă doar prelucrarea inițială a datelor și nu soluționează aspectele cele mai critice privind drepturile fundamentale, și anume condițiile inumane în care persoanele sunt ținute în centre aflate în apropierea frontierei. Mandatul Frontex nu se extinde la primirea persoanelor care trec în mod ilegal frontierele. Într-un raport din luna septembrie, organizația „Human Rights Watch" și-a exprimat preocuparea cu privire la rolul Frontex, considerat a fi unul de facilitator al transferului migranților în centrele de detenție din Grecia, unde condițiile sunt inumane și degradante. Raportul făcea trimitere la hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) în cauza *M.S.S./Belgia și Grecia*, care a constatat că practicile de detenție din Grecia încalcă dispozițiile articolului 3 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Evoluții principale în materie de control al frontierelor și de politică a vizelor:

- situația de urgență la frontierele externe ale UE și numărul mare de nou-veniți în statele membre învecinate cu Marea Mediterană, precum și deplasarea acestora către alte state membre ale UE, provoacă discuții în legătură cu eventualitatea ca reintroducerea controalelor la frontierele Schengen să pună sub semnul întrebării dreptul la libera circulație pe teritoriul UE;
- unele state membre ale UE se confruntă cu un număr mai mare de cereri de azil după renunțarea la vize, ceea ce a determinat Comisia Europeană să propună o clauză care să permită suspendarea circulației fără viză în cazurile în care acest lucru a condus la creșteri importante ale fluxurilor de migrație ilegală sau ale numărului de cereri de azil;
- la Tallinn, în Estonia, se înființează Agenția europeană pentru gestionarea operațională a sistemelor informatice la scară largă în spațiul de libertate, securitate și justiție;
- Comisia Europeană propune un cadru comun pentru cooperarea și schimbul de informații dintre statele membre ale UE și Frontex;
- regulamentul de instituire a Frontex se modifică în sensul punerii unui accent mai mare pe drepturile fundamentale.

În perioada care a urmat „primăverii arabe", Italia și Malta s-au confruntat cu un mare număr de sosiri, într-o perioadă scurtă de timp. În 2011, aproape 63 000 de persoane au

Traducere neverificată

traversat Mediterana ca efect al revoluției din Tunisia și al războiului din Libia, potrivit informațiilor furnizate FRA de către Frontex.

Neînțelegerile dintre statele membre ale UE cu privire la cel mai apropiat port sigur au determinat întârzierea debarcării migranților salvați. S-a raportat că, în iulie 2011, peste 100 de migranți au fost ținuți timp de câteva zile pe un vas aflat sub comanda Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, din cauza unei neînțelegeri între Italia, Malta și Spania cu privire la preluarea migranților. Într-un alt incident, 104 dintr-un număr de 112 de migranți tunisieni au fost conduși înapoi în apele teritoriale ale Tunisiei, după ce vasele italiene îi salvaseră la 22 august 2011.

La sfârșitul lunii septembrie 2011, la centrul de primire din Lampedusa a izbucnit o revoltă împotriva returnărilor forțate în Tunisia, în urma căreia centrul a suferit grave distrugeri. Ca urmare, Italia a optat să declare portul ca fiind nesigur. Înaltul Comisar ONU pentru Refugiați (UNHCR), alături de alte organizații, a comentat că această decizie „subminează întregul sistem de salvare de pe mare a migranților și solicitanților de azil și, în același timp, poate face ca operațiunile de salvare să devină mai periculoase și mai dificile". Centrele din Lampedusa erau neutilizate la sfârșitul perioadei de raportare.

Dreptul de a contesta deciziile negative în materie de vize

La 5 aprilie 2011, au intrat în vigoare dispozițiile Codului UE al vizelor referitoare la dreptul la contestație, obligând statele membre la introducerea unor căi de atac pentru persoanele a căror cerere de viză Schengen a fost refuzată. Totuși, codul nu prevede norme privind independența organelor de apel. Organele de apel existente pot fi clasificate, în mare, în trei grupe: organe judiciare, organe cvasijudiciare și autorități publice. Următoarele state membre ale UE au optat ca organele judiciare să acționeze ca organ de apel: în Bulgaria, Grecia, Italia și Lituania, solicitantul poate depune contestație direct la instanțele administrative. În Luxemburg, deciziile pot fi contestate la Tribunalul Administrativ și mai departe, la Curtea Administrativă. În Austria, o decizie de refuzare a vizei poate fi contestată la Curtea Administrativă și/sau la Curtea Constituțională. În Cipru, există un drept de contestație la Curtea Supremă. În Letonia, Slovenia și Suedia, solicitantul are dreptul de a depune contestație la consulat, pentru reconsiderarea deciziei, precum și dreptul de a contesta mai departe, la Curtea Administrativă. În Germania, solicitantul căruia i se refuză cererea poate solicita fie reconsiderarea deciziei de către consulat, fie poate depune o altă contestație la Curtea Administrativă din Berlin. Spania aplică același sistem al căilor de atac, iar organul desemnat este Înalta Curte din Madrid. Alte state membre ale UE desemnează un organ de apel în cadrul administrațiilor lor. În Estonia, Finlanda, Ungaria și Polonia, refuzarea vizei poate fi contestată la Ministerul Afacerilor Externe. După aderarea României la spațiul Schengen, Ministerul Afacerilor Externe va examina contestațiile. În Danemarca, refuzarea vizei poate fi contestată la Ministerul de Justiție, în Țările de

PUBLICAȚIE FRA

Coping with a fundamental rights emergency – the situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner (Gestionarea unei situații de urgență privind drepturile fundamentale – situația persoanelor care trec ilegal frontiera terestră a Greciei), martie 2011

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_greek-border-situation_en.htm

Traducere neverificată

Jos la Ministerul Afacerilor Interne și Relațiilor Regatului, iar în Portugalia la Serviciul pentru străini și frontiere (*Serviço de Estrangeiros e Fronteiras,* SEF).

În mai multe state membre ale UE, organul de apel este de natură cvasijudiciară. În Belgia, organul de apel este Consiliul contenciosului pentru străini, în Franța Comisia de apel privind refuzul vizelor, în Malta Consiliul contenciosului pentru imigraţie, iar în Slovacia Comisia de contestații. În Republica Cehă, organul de apel este Comisia de apel privind rezidența resortisanților străini, deși consulatul are opțiunea de reconsiderare a deciziei sale înainte de începerea procedurii oficiale de contestare.

Figura 3: Organele de apel și gradul de independență a acestora, pe țări

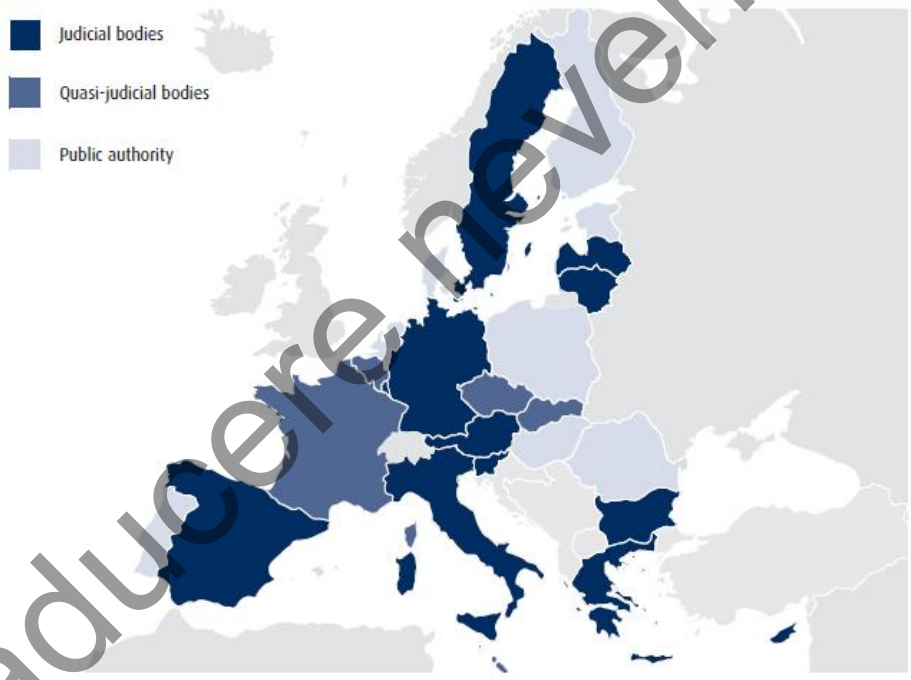

Legendă:

- Organe judiciare
- Organe cvasijudiciare
- Autoritate publică

Notă: *Bulgaria, Cipru și România nu emit vize Schengen; Irlanda și Regatul Unit au optat pentru neparticiparea la cooperarea Schengen.*

Sursa: *FRA, 2011; pe baza informațiilor colectate în 2011 de la autoritățile responsabile, prin intermediul rețelei Franet și al site-urilor ministerelor relevante*

Traducere neverificată

Societatea informațională și protecția datelor

Programul UE-SUA de urmărire a finanțărilor în scopuri teroriste, (TFTP)

Acordul TFTP dintre UE și Statele Unite ale Americii, care a intrat în vigoare în 2010, obligă Europol să verifice dacă solicitările SUA de transmitere a datelor de mesagerie financiară sunt proporționale și necesare, conform condițiilor prevăzute în acord. Acordul prevede un mecanism comun de revizuire periodică, pentru monitorizarea punerii în aplicare și a eficacității acordului, inclusiv a rolului Europol, astfel cum este stabilit în acord. În noiembrie 2010, Organismul comun de supraveghere al Europol (OCS) a efectuat o verificare și a constatat că solicitările scrise primite de Europol nu sunt suficient de specifice pentru a-i da posibilitatea să decidă dacă să le aprobe sau nu. Totuși, Europol a aprobat fiecare cerere primită.

Cu ocazia discuțiilor pe marginea raportului OCS, care au avut loc la 16 martie 2011 în cadrul Comisiei pentru Libertăți Civile, Justiție și Afaceri Interne a Parlamentului European, deputaţii Parlamentului European și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu protecția datelor. Reacția Comisiei a fost una de „nemulțumire, neliniște și disconfort", a afirmat președintele comisiei, adăugând că „PE [Parlamentul European] trebuie să își exercite controlul în ceea ce privește punerea în aplicare a acestui acord". Potrivit Autorității federale germane pentru protecția datelor (*Der Bundesbeauftragte für den Datenschutz und die Informationsfreiheit*), majoritatea datelor de mesagerie financiară transmise autorităților americane, în cazul în care datele sunt stocate pentru mai mulți ani, nu se referă la terorismul internațional și riscuri, fiind utilizate în alte scopuri. În opinia Autorității federale pentru protecția datelor, Europol, în calitate de autoritate de monitorizare a schimbului de date cu Statele Unite, nu reprezintă garantul adecvat, deoarece această instituţie are, la rândul său, avantaje din schimbul de date.

Evoluții principale în domeniul societății informaționale și al protecției datelor:

- instanțele și parlamentele din unele state membre ale UE își exprimă îngrijorarea cu privire la legislația națională de transpunere a Directivei privind păstrarea datelor; Comisia Europeană adoptă, la sfârșitul anului 2010, un raport de evaluare privind directiva;
- în privința registrelor cu numele pasagerilor (PNR), Parlamentul European aprobă acordul dintre UE și Australia privind PNR și se așteaptă aprobarea de către Parlament a acordului dintre UE și SUA privind PNR; Comisia Europeană propune o directivă privind schimbul de date din PNR între statele membre ale UE, în scopul aplicării legii;
- UE instituie noi reguli privind utilizarea scanerelor corporale în aeroporturile europene. Între timp, mai multe state membre ale UE testează și evaluează utilizarea în practică a acestor scanere;
- Comisia Europeană prezintă opțiuni pentru un sistem european de urmărire a finanțărilor în scopuri teroriste, iar punerea în aplicare a cooperării existente dintre UE și SUA, cunoscută sub numele de Programul de urmărire a finanțărilor în scopuri teroriste, face obiectul a două revizuiri, ambele în sensul unei mai bune transparențe.

Traducere neverificată

Comisia Europeană a publicat prima revizuire comună UE–SUA a TFTP, în conformitate cu acordul din martie 2011. Raportul comun privind revizuirea constata că Europol și-a asumat sarcinile cu cea mai mare seriozitate și a instituit procedurile necesare pentru a le executa cu profesionalism și în conformitate cu acordul. Totuși, Europol a fost de acord cu OCS în ceea ce privește faptul că „par să fie necesare unele se pare că este loc pentru a furniza justificări mai detaliate și mai orientate ale cererilor", pentru a permite Europol „să își exercite funcțiile cu și mai mare eficiență".

Directiva privind păstrarea datelor

Discuțiile pe marginea Directivei privind păstrarea datelor, adoptată în 2006, au continuat și în 2011. La nivel național, Cipru, Republica Cehă, Germania, Țările de Jos, Suedia și România au criticat Directiva privind păstrarea datelor. La 22 martie 2011, Curtea Constituțională a Republicii Cehe a declarat neconstituționale unele dispoziții naționale de punere în aplicare a directivei, în cadrul procedurii inițiate de un grup de 51 de deputați ai Parlamentului ceh. De asemenea, în Cipru, Curtea Supremă a declarat neconstituționale unele dispoziții naționale de punere în aplicare a Directivei privind păstrarea datelor.

Într-o scrisoare adresată Ministerului Securității și Justiției la 31 mai 2011, două comisii ale Senatului Țărilor de Jos și-au exprimat dezamăgirea față de evaluarea Comisiei Europene asupra Directivei privind păstrarea datelor. Comisiile au contestat mai multe puncte, afirmând că evaluarea este nesatisfăcătoare deoarece nu stabilește necesitatea directivei și nu acordă suficientă atenție proporționalității păstrării datelor. De asemenea, comisiile au ridicat semne de întrebare în ceea ce privește metodologia utilizată și au propus retragerea directivei.

În Germania, serviciul de cercetare al Parlamentului Federal a afirmat că Directiva privind păstrarea datelor nu poate fi pusă în aplicare într-o manieră care să fie, fără nicio îndoială, compatibilă cu Carta drepturilor fundamentale a UE. Aceste dubii se referă în special la libertatea de a desfășura activități economice, întrucât directiva obligă întreprinderile private să creeze și să mențină structuri costisitoare pentru păstrarea datelor de comunicații. Un alt studiu al Parlamentului Federal a concluzionat că păstrarea datelor nu a determinat, în niciun stat membru al UE, o creștere semnificativă a numărului de cazuri soluționate de infracțiuni. Studiul subliniază însă faptul că nu există date statistice disponibile pentru a evalua efectul directivei asupra numărului de cazuri soluționate de infracțiuni. De asemenea, Comisarul federal pentru protecția datelor și libertatea informației (*Der Bundesbeauftragte für Datenschutz und Informationsfreiheit*) a susținut că nu există nicio dovadă că păstrarea datelor a condus la o creștere importantă a ratei de identificare a infracțiunilor. Poliția federală germană a publicat însă dovezi ale impactului negativ pe care absența păstrării datelor îl are asupra investigațiilor penale.

PUBLICAȚIE FRA

Opinion of the FRA on the Proposal for a Directive on the use of Passenger Name Record (PNR) data [Avizul FRA referitor la propunerea de directivă privind utilizarea datelor din registrul cu numele pasagerilor (PNR)], iunie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/opinions/op-passenger-name-record_en.htm

Traducere neverificată

Drepturile copilului și protecția copilului

Justiția în interesul copilului

În noiembrie 2010, Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei a aprobat *Orientările privind justiția în interesul copilului.* De atunci, acestea au devenit un document esențial în domeniu. O justiție accesibilă pentru copii reprezintă un obiectiv menționat și într-o serie de documente ale UE, adoptate în 2011, inclusiv agenda UE pentru drepturile copilului. Cele două noi directive ale UE privind combaterea traficului de persoane și a abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile conțin instrucțiuni specifice privind modul de asigurare a accesului la o justiție în interesul copilului. În conformitate cu Directiva privind traficul de copii, copiii victime ale traficului trebuie să aibă acces la consiliere și reprezentare juridică gratuită; în cazul unui conflict de interese între părinți și copil, este necesară desemnarea unui reprezentant. Audierea trebuie să aibă loc cu ușile închise. În conformitate cu Directiva privind abuzul sexual, interviurile trebuie să fie efectuate în săli special amenajate, de către profesioniști specializați în intervievarea copiilor. Numărul de interviuri trebuie să fie cât mai mic posibil.

Modul în care copiilor le este asigurat accesul la justiție, momentul și persoanele care le furnizează informații despre procedurile judiciare, precum și planificarea participării lor diferă de la un stat membru la altul, de la o regiune la alta sau de la o instanță la alta. Transpunerea ambelor directive în 2013 trebuie să asigure o abordare mai standardizată a protecției copiilor în investigațiile și procedurile penale. Comisia Europeană și FRA au inițiat două studii complementare, pentru colectarea de date statistice, elaborarea de indicatori și colectarea de date calitative privind implicarea copiilor în sistemul de justiție.

Evoluții principale în domeniul drepturilor copilului:

- Agenda UE pentru drepturile copilului, Directiva privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia și Directiva privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile constituie un nou cadru de referință la nivelul UE;
- nouă state membre ale UE se află în curs de reformare a sistemelor lor de protecție a copilului, în urma revizuirilor legislației naționale în domeniu. De asemenea, numeroase state membre se află în plin proces de reformare a sistemelor lor de justiție privind familia;
- 11 state membre ale UE semnează Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, care se referă și la fete; cinci state membre ale UE și Croația ratifică Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale;
- în contextul azilului și migrației, se discută aspecte precum constrângerile legate de evaluarea vârstei la nivel național, iar Comisia Europeană înființează un grup de experți privind minorii neînsoțiți.

O serie de reforme ale legilor privind familia, precum și ale codurilor penale au luat în considerare orientările Consiliului Europei și alte instrumente internaționale relevante. În Republica Cehă, de exemplu, o propunere de modificare a Codului civil subliniază

Traducere nevalidată

necesitatea ca, la judecarea unui dosar, să se țină seama de opinia copilului în toate procedurile, precum și de dorințele acestuia.

În Polonia, în august 2011 a intrat în vigoare un act legislativ care îmbunătăţeşte executarea hotărârilor judecătorești prin care este stabilit contactul între copii și părintele nerezident al acestora. În Codul de procedură civilă, legea stabilește un mecanism de aplicare în două etape. Dacă unul dintre părinți obstrucționează contactul celuilalt părinte cu copilul sau copii, încălcând o hotărâre de stabilire a contactului, Curtea poate emite un aviz de avertizare. În cazul în care încălcarea persistă, Curtea poate impune penalități financiare pentru părintele vinovat de încălcare, ținând seama de gravitatea încălcării și de situația financiară a persoanei în cauză. Curtea poate dispune ca părintele care obstrucționează contactul să achite costurile pe care le implică încălcarea respectivă. De asemenea, Ministerul de Justiție polonez a recomandat, de asemenea, un protocol special pentru intervievarea copiilor în cadrul procedurilor penale și a publicat buletine informative pentru copii, referitoare la drepturile lor în instanță, precum „Voi fi martor în instanță".

Interzicerea traficului de copii

În aprilie 2011, UE a adoptat o Directivă privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, care înlocuieşte Decizia-cadru 2002/629/JAI a Consiliului privind combaterea traficului de ființe umane. Statele membre ale UE sunt obligate să respecte directiva începând din 6 aprilie 2013.

Această nouă directivă include o componentă importantă privind protecția copilului, referindu-se la acest aspect în definiția traficului. Directiva stabilește că, în cazul specific al traficului de copii, cerințele care sunt în mod normal necesare pentru a determina existența unei infracțiuni, cum ar fi amenințarea sau utilizarea forței sau a altor forme de intimidare, nu mai sunt necesare – aspect care este, de asemenea, conform cu Convenția Consiliului Europei privind combaterea traficului de ființe umane. Directiva dedică mai multe articole protecției copiilor victime ale traficului, inclusiv, în mod special, protecției copiilor implicați în cercetările şi procedurile penale și copiilor neînsoțiți. Directiva recunoaște vulnerabilitatea sporită a copiilor și riscul mai mare de a fi victime a traficului și stipulează că, în astfel de cazuri de vulnerabilitate deosebită, pedeapsa pentru o infracțiune de trafic trebuie să fie mai severă. Directiva include principiile esențiale în materie de protecție a copilului, cum ar fi interesul superior al copilului, și conține cerințe concrete privind protecția copilului, de exemplu consilierea juridică gratuită, numirea unui tutore, iar pentru a reduce riscul victimizării secundare, prevede limitarea numărului de interviuri care trebuie să fie efectuate de către profesioniști specializați. Directiva prevede posibilitatea efectuării de interviuri video înregistrate și a derulării de programe de educație specializate pentru copii, al căror obiectiv este „să sensibilizeze publicul larg și să reducă riscul ca oamenii, în special copiii, să devină victime ale traficului de persoane".

Comisia Europeană se află în curs de elaborare a unei strategii de combatere a traficului de persoane, care se preconiza a fi aprobată în luna mai 2012, având drept obiectiv completarea diferitelor măsuri prevăzute în directivă. De asemenea, în 2011, mai multe state membre ale UE au continuat să elaboreze legi și politici de combatere a traficului, printre care Austria, Bulgaria, Republica Cehă, Danemarca, Grecia, Irlanda, Malta, România, Slovacia, Slovenia, Spania și Regatul Unit.

Traducere neverificată

Astfel, în februarie 2011, Slovacia a adoptat un program național de combatere a traficului, care include prevenirea, protecția împotriva traficului și urmărirea penală a acestuia, pentru perioada 2011-2014. În alte state membre ale UE, reformele juridice au implicat extinderea definițiilor juridice ale traficului, pentru a include noi forme de exploatare: România, de exemplu, a adăugat și cerșetoria juvenilă în definiția traficului prevăzută legea revizuită privind combaterea traficului. Potrivit raportului anual al Departamentului de Stat al SUA privind traficul de persoane, Estonia a rămas singurul stat membru al UE care nu are o lege privind traficul. Guvernul estonian a luat măsuri pentru remedierea acestei lacune, prezentând, în august 2011, o propunere de revizuire, în acest sens, a Codului penal.

Traducere neverificată

Egalitate și nediscriminare

Convenția Naţiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CNUDPH)

În 2011, Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap a intrat în vigoare în Uniunea Europeană. În conformitate cu articolul 33 alineatul (2) din convenție, UE are obligația de a stabili un cadru juridic, care să includă unul sau mai multe mecanisme independente, având responsabilitatea de a promova, proteja și monitoriza punerea în aplicare a CNUDPH. În 2011, Comisia Europeană a identificat patru organisme care, împreună, vor forma cadrul juridic al UE. Cele patru organisme sunt: Comisia pentru petiții a Parlamentului European, Ombudsmanul European, Comisia Europeană și FRA. Pentru a asigura implicarea persoanelor cu handicap și a organizațiilor de reprezentare a acestora, Comisia a invitat ca observator și organizația de reprezentare a persoanelor cu handicap de pe teritoriul UE, Forumul European al Persoanelor cu Handicap (FEPH). În acest cadru juridic, se așteaptă ca FRA să contribuie la promovarea CNUDPH, să colecteze și analizeze date în limitele mandatului său și, în cooperare cu Comisia, să elaboreze indicatori și criterii în sprijinul procesului de monitorizare.

Cipru, Luxemburg și România au ratificat CNUDPH în 2011, iar primele două ţări au ratificat și protocolul facultativ. Astfel, numărul statelor membre care au ratificat tratatul a ajuns la 19, 16 dintre acestea ratificând și protocolul facultativ.

În celelalte opt state membre, continuă discuțiile și activitățile de pregătire a punerii în aplicare.

Unele state membre ale UE, printre care Germania și Suedia, au elaborat planuri de acțiune naționale privind persoanele cu handicap, având ca scop punerea în aplicare a CNUDPH și realizarea obiectivelor incluse în

Evoluții principale în domeniul egalităţii şi nediscriminării:

- organismele de promovare a egalităţii și juriștii din statele membre ale UE încep să încadreze dosarele din perspectiva discriminării multiple și să colecteze date despre cazuri de presupusă discriminare pe baza unui număr de criterii asociate;
- mai multe state membre ale UE lansează inițiative legislative, instituționale și politice având ca scop combaterea discriminării pe criterii de gen; diferențele de remunerare dintre sexe existente pe piața muncii se află, totuși, în scădere în jumătate din numărul total al statelor membre;
- statele membre ale UE depun eforturi importante pentru a colecta date privind situația persoanelor lesbiene, homosexuale, bisexuale și transgen; un număr de state membre decid includerea partenerilor de același sex în definiția „membrului de familie”, în scopuri de liberă circulație și reîntregire a familiei;
- Comisia Europeană clarifică modul în care UE va pune în aplicare CNUDPH; alte trei state membre ratifică convenția;
- încep pregătirile pentru 2012 – Anul european al îmbătrânirii active. Jurisprudența asigură o contribuție importantă, în special în combaterea discriminării împotriva persoanelor în vârstă, iar ratele de ocupare a persoanelor tinere continuă să rămână mai mici decât ratele de ocupare a persoanelor în vârstă;
- jurisprudența clarifică situațiile în care restricțiile privind libertatea de religie sunt justificate și în care aceste restricții pot fi considerate discriminatorii; rămân în discuție unele propuneri legislative naționale și impactul acestora asupra diferitelor practici religioase ale evreilor și musulmanilor.

Traducere nevertificată

strategia 2010-2020 a Comisiei Europene pentru persoanele cu handicap. Spania a adoptat o nouă lege în august 2011, pentru alinierea legislației și politicii naționale la cerințele CNUDPH. Legislația include reglementări privind transportul, societatea informațională și protecția civilă.

Discriminarea multiplă

Discriminarea multiplă definește situațiile în care are loc o discriminare pe baza mai multor motive care fac obiectul protecției. Acesta este un concept relativ nou în domeniul egalității, iar nivelul de cunoaștere al acestuia se află în creștere. În șase rezoluții adoptate în 2011, Parlamentul European a făcut referire la conceptul de discriminare multiplă. Consiliul Uniunii Europene a recunoscut importanța combaterii discriminării multiple în contextul strategiei europene 2010-2020 pentru persoanele cu handicap, iar în luna mai 2011, Consiliul a solicitat să se pună un accent mai mare pe dificultățile cu care se confruntă femeile și fetele rome expuse riscului de discriminare multiplă.

PUBLICAȚIE FRA

The legal protection of persons with mental health problems under non-discrimination law (Protecția juridică a persoanelor cu probleme de sănătate mintală în legislația în materie de nediscriminare), octombrie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-legal-protection-persons-mental-health-problems_en.htm

Tabelul 3: Ratificarea Convenției Naţiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CNUDPH), pe țări

Țara	Anul ratificării	Protocol facultativ
AT	2008	Da
BE	2009	Da
CY	2011	Da
CZ	2009	Nu
DE	2009	Da
DK	2009	Nu
ES	2007	Da
FR	2010	Da
HU	2007	Da
IT	2009	Da
LT	2010	Da
LU	2011	Da
LV	2010	Da
PT	2009	Da
RO	2011	Nu
SE	2008	Da
SI	2008	Da
SK	2010	Da
UK	2009	Da
HR	2007	Da

Notă: *Date valabile la 31 decembrie 2011.*

Sursa: *FRA, 2011; a se vedea: http://fra.europa.eu/fraWebsite/disability/disability_en.htm*

Traducere neverificată

Discriminarea multiplă este vizată de legislaţia naţională în șase state membre ale UE: Austria, Bulgaria, Germania, Grecia, Italia și România. Totuși, discriminarea multiplă nu este întotdeauna definită ca atare în legislație, existând tendința ca aceasta să se limiteze la discriminarea „dublă" care presupune două motive. În Austria (prin intermediul legislației) și în Germania (prin intermediul orientărilor oficiale), instanțelor judecătoreşti și organismelor de promovare a egalității li se impune să acorde despăgubiri mai mari în situațiile în care victimele au făcut obiectul discriminării din mai multe motive.

În practică, atunci când organismele naționale de promovare a egalității înregistrează date despre plângeri legate de discriminare, depuse la aceste organisme, nu înregistrează în mod sistematic toate motivele de discriminare care ar putea fi relevante pentru aceste

cazuri; deseori aceste organisme clasifică o plângere pe baza unui singur motiv de discriminare. În cazul în care raportează mai mult de un motiv, organismele de promovare a egalității raportează de obicei cazuri care combină doar două motive. Organismele de promovare a egalității din șapte state membre ale UE (Austria, Belgia, Ungaria, Luxemburg, Portugalia, Slovenia și Regatul Unit) înregistrează cazurile care implică mai mult de un motiv de discriminare ca pe o categorie distinctă, indicând astfel numărul de cazuri în care se invocă discriminarea multiplă. Organismele de promovare a egalității din Ungaria, Luxemburg, Slovenia și Regatul Unit colectează date specifice referitoare la discriminarea multiplă, în pofida absenței dispozițiilor legale naționale de interzicere a acesteia.

Organismele de promovare a egalității din alte șase state membre ale UE (Bulgaria, Germania, Grecia, Italia, Polonia și România) nu colectează date referitoare la discriminarea multiplă, deși în aceste state există acte legislative privind discriminarea multiplă. În Grecia, legea privind transpunerea directivelor în materie de nediscriminare nu interzice în mod explicit discriminarea multiplă; totuși, inspectorii de muncă, având sarcina de a monitoriza aplicarea acestei legi în sectorul privat, au obligația de a lua în considerare aceste cazuri.

PUBLICAȚIE FRA

EU-MIDIS 5 Data in Focus report: Multiple discrimination (Raportul EU-MIDIS 5, Date în obiectiv: Discriminarea multiplă), februarie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-multiple-discrimination_en.htm

Discriminarea pe criterii de vârstă

Cercetarea publicată în 2011 subliniază faptul că discriminarea pe criterii de vârstă, adică discriminarea sau tratamentul inegal pe motive de vârstă, persistă în statele membre ale UE. În Raportul său european 2011 privind prevenirea relelor tratamente aplicate persoanelor în vârstă, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) menționează că „relele tratamente aplicate persoanelor în vârstă sunt prezente în toate țările din regiunea europeană [OMS]", cel puțin patru milioane de persoane pe an fiind afectate de rele tratamente din cauza vârstei.

Organizația caritabilă britanică Age UK, care lucrează în beneficiul persoanelor vârstnice, a publicat un studiu privind discriminarea pe criterii de vârstă în Europa. Studiul s-a bazat pe rezultatele anchetei sociale europene și a constatat că vârsta înaintată reprezintă sursa cea mai răspândită de discriminare în Europa. Aproximativ 64% dintre respondenții din Regatul Unit și 44,4% dintre respondenții din Europa consideră că discriminarea pe motive de vârstă constituie o problemă gravă.

La nivel național, jurisprudența sugerează că discriminarea împotriva persoanelor în vârstă este un fenomen relevant pe piața muncii. Curtea Supremă din Spania, de exemplu, a emis două hotărâri de abolire a unui prag de vârstă maxim de 30 de ani pentru a candida la anumite posturi din poliția spaniolă. Acestea sunt primele hotărâri judecătorești prin care se recunoaște și se elimină discriminarea pe criterii de vârstă pentru accesul la posturi din administrația centrală spaniolă. Importanța acestor hotărâri constă în influența pe care o

Traducere neverificată

pot avea asupra unui mare număr de acțiuni judiciare în curs de soluționare, privind același aspect, și anume presupusa discriminare pe criterii de vârstă în peste 15 cazuri de recrutare, care au afectat, începând din 2004, mai mult de 30 000 de locuri de muncă din sectorul public.

În același timp, datele colectate trimestrial de Eurostat sugerează că persoanele tinere sunt dezavantajate pe piața muncii. Potrivit datelor Eurostat, persoanele tinere, cu vârste între 15 și 24 de ani, și cele în vârstă, între 55 și 64 de ani, prezintă rate de ocupare mai reduse în comparație cu populația activă în ansamblul ei (grupa de vârstă cuprinsă între 15 și 64 de ani). În plus, în majoritatea statelor membre ale UE, cu excepția Austriei, Maltei, Țărilor de Jos și Sloveniei, persoanele tinere prezintă rate de ocupare mai scăzute decât persoanele în vârstă.

PUBLICAȚIA FRA

Respect for and protection of persons belonging to minorities 2008–2010 (Respectul pentru persoanele aparţinând minorităţilor și protecția acestora) 2008–2010, septembrie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-respect-protection-minorities_en.htm

Figura 4: Rate de ocupare pe grupe de vârstă și țări, trimestrul al patrulea 2011 (%)

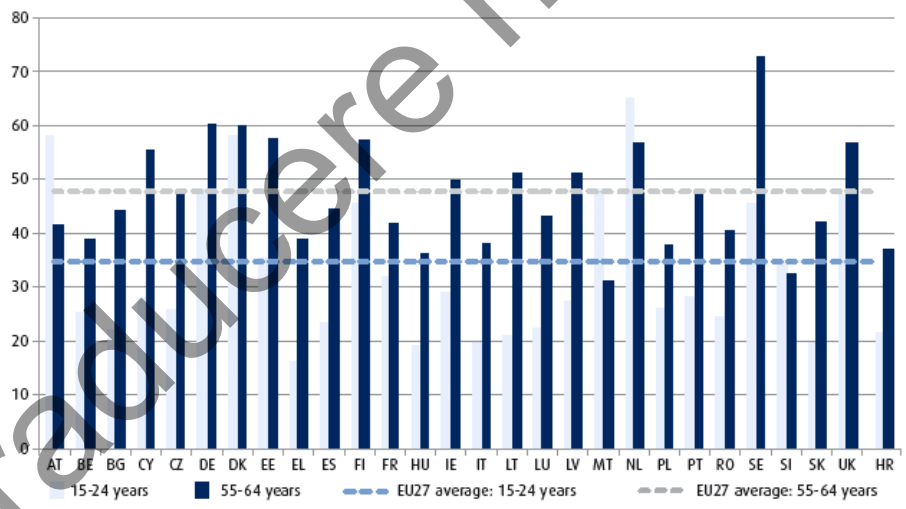

Sursa: Eurostat, 2012

Legendă:

15-24 ani | 55-64 ani | media în UE27: 15-24 ani | media în UE27: 55-64 ani

Traducere neverificată

Discriminarea pe criterii de rasă şi origine etnică

Colectarea datelor oficiale privind infracțiunile rasiste

Colectarea periodică și continuă a datelor oficiale privind infracțiunile rasiste de către agențiile de aplicare a legii, sistemele judiciare penale și ministerele relevante este necesară, dat fiind faptul că factorii de decizie trebuie să dispună de o bază solidă de date pe care să fie fundamentată formularea unor politici eficace și specifice de combatere a infracțiunilor rasiste. Disponibilitatea imediată a datelor fiabile și solide din domeniu ar face posibilă evaluarea eficacității acestor politici și adaptarea lor în funcție de necesități.

Majoritatea statelor membre ale UE înregistrează, sub o formă sau alta, date oficiale privind infracțiunile rasiste. Totuși, există diferențe importante în ceea ce privește domeniul de aplicare și transparența sistemelor pe care le operează. Mecanismele statelor membre, de colectare a datelor oficiale privind infracțiunile rasiste, se împart în patru mari categorii:

- nu există date – nu sunt înregistrate sau publicate date privind infracțiunile rasiste;
- date limitate – colectarea datelor se limitează la câteva incidente de infracțiune rasistă, iar datele nu sunt, în general, publicate;
- colectare adecvată de date – sunt înregistrate diferite infracțiuni rasiste motivate de prejudecăţi [rasism/ xenofobie, religie, antisemitism, islamofobie, extremism (de dreapta)], iar datele sunt, în general, publicate;
- date cuprinzătoare – sunt înregistrate diferite infracțiuni rasiste motivate de prejudecăţi[rasism/ xenofobie, religie, antisemitism, islamofobie, extremism (de dreapta)], precum și caracteristicile victimelor și infractorilor, locul în care a avut loc victimizarea infracţională și tipurile de infracțiuni comise, precum crimă, atac sau amenințare; datele sunt întotdeauna publicate.

Evoluții principale în materie de discriminare pe criterii de rasă și origine etnică:

- incidentele de infracțiune și violență rasistă continuă să aibă loc în multe state membre ale UE. Deși persistă neajunsurile în privința colectării de date referitoare la aceste cazuri, unele state membre iau măsuri de îmbunătățire a colectării datelor privind infracțiunile rasiste;
- la nivelul statelor membre, studiile arată dezavantajele persistente ale copiilor migranți de vârstă școlară din a doua generație, provenind din anumite medii, în timp ce copiii romi continuă să se confrunte cu dezavantaje la școală. Testele de discriminare efectuate în unele state membre relevă discriminarea în ceea ce privește accesul la un loc de muncă și la locuință;
- Consiliul Uniunii Europene aprobă Comunicarea Comisiei Europene privind cadrul european pentru strategiile naționale de integrare a romilor. În contextul acestui nou cadru de cooperare, statele membre ale UE prezintă Comisiei Europene strategiile lor naționale de integrare privind incluziunea romilor;
- deși mai multe state membre încep să introducă la nivel național măsuri de îmbunătățire a incluziunii romilor, datele recente arată că situația romilor rămâne critică în ceea ce privește asistența medicală, educația, ocuparea unui loc de muncă, locuința, sărăcia și discriminarea.

Traducere neverificată

Tabelul 4: Situația colectării datelor oficiale privind infracțiunile rasiste, pe țări, ianuarie 2012

Nu există date	Date limitate	Colectare adecvată	Date cuprinzătoare
Estonia	Bulgaria	Austria	Finlanda
România	Cipru	Belgia	Țările de Jos
	Ungaria	Republica Cehă	Suedia
	Italia	Danemarca	Regatul Unit
	Letonia	Franța	
	Luxemburg	Germania	
	Malta	Irlanda	
	Portugalia	Lituania	
	Slovenia	Polonia	
	Spania	Slovacia	
Grecia: sistem de colectare a datelor instituit la 29 septembrie 2011			
	Croația		

Sursa: evaluarea efectuată de FRA a mecanismului existent de colectare a datelor, 2011

Rezultatele anchetelor efectuate de FRA și PNUD/Banca Mondială/Comisia Europeană în rândul gospodăriilor populației de etnie romă de pe teritoriul UE

În 2011, FRA și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), împreună cu Banca Mondială, cu finanţare parțială din partea de DG Politică Regională a Comisiei Europene, au efectuat două anchete în rândul gospodăriilor, cu privire la situația populațiilor de etnie romă de pe teritoriul UE. Acesta este primul exercițiu de colectare cuprinzătoare a datelor, care a avut loc prin intermediul cooperării internaționale între agenții. Ancheta efectuată de FRA a cuprins 11 state membre ale UE: Bulgaria, Republica Cehă, Franța, Grecia, Ungaria, Italia, Polonia, Portugalia, România, Slovacia și Spania. În total, în cele 11 state membre au fost intervievate 22 203 de persoane care se identifică drept romi (14 925) și non-romi (7 278) care trăiesc în apropierea populațiilor de romi, oferind date despre 84 287 de membri ai gospodăriilor.

Rezultatele sunt reprezentative pentru romii care trăiesc în zone în care densitatea lor medie este mai mare decât cea națională. Rezultatele privind persoanele non-rome care au fost anchetate nu sunt reprezentative pentru populația majoritară în ansamblu, dar servesc drept criteriu pentru evaluarea situației romilor din statele membre ale UE care au fost analizate.

PUBLICAȚIE FRA

Human rights education at Holocaust memorial sites across the European Union: An overview of practices (Educația în domeniul drepturilor omului la siturile memoriale dedicate Holocaustului pe teritoriul Uniunii Europene: o prezentare generală a practicilor), octombrie 2011

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-holocaust-education-overview-practices_en.htm

Traducere neverificată

Acest lucru este posibil deoarece persoanele non-rome care au fost intervievate împart cu populațiile de romi același mediu, aceeași piață a muncii și aceleași infrastructuri.

Rezultatele anchetei arată că situația socioeconomică a romilor în cele patru domenii principale, şi anume sănătatea, educaţia, ocuparea forței de muncă și locuinţele este, în medie, mai dificilă decât situația non-romilor care trăiesc în imediata vecinătate. Principalele concluzii ale anchetelor sunt următoarele:

- **în domeniul sănătății:**
  - unui din trei respondenți romi cu vârsta cuprinsă între 35 și 54 de ani declară că problemele de sănătate limitează activitățile lor zilnice;
  - în medie, aproximativ 20% dintre respondenții romi nu beneficiază sau nu știu dacă beneficiază de asigurare medicală.
- **în domeniul educației:**
  - în medie, doar unul din doi copii romi intervievați frecventează instituţiile de învăţământ preşcolar sau grădinița;
  - pe perioada vârstei adecvate pentru a frecventa școala generală (cu excepția Bulgariei, Greciei și României), nouă din 10 copii romi cu vârste între 7 și 15 ani merg la școală;
  - participarea la educație scade considerabil după școala generală: numai 15% din adulții romi tineri intervievați au terminat cursurile unui liceu teoretic sau o şcoală profesională.
- **în domeniul ocupării forței de muncă:**
  - în medie, mai puțin de unul din trei romi ocupă un loc de muncă remunerat;
  - unul din trei romi respondenți au declarat că sunt șomeri;
  - alții au răspuns că sunt casnici, pensionari, inapți pentru muncă sau desfășoară activități independente.

PUBLICAȚIE FRA

Migrants, minorities and employment – Exclusion and discrimination in the 27 Member States of the European Union – Update 2003–2008 (Migranții, minoritățile și ocuparea forței de muncă – excluziunea și discriminarea în cele 27 de state membre ale Uniunii Europene – actualizare 2003–2008), iulie 2011

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_migrants-minorities-employment_en.htm

Traducere neverificată

- **în domeniul locuințelor:**
  - în medie, în gospodăriile romilor locuiesc mai mult de două persoane în aceeași cameră;
  - aproximativ 45% dintre romi locuiesc în gospodării în care lipseşte, cel puțin, una dintre următoarele facilități de bază, și anume bucătărie în interior, toaletă în interior, duș sau baie în interior și electricitate.
- **în domeniul sărăciei:**
  - în medie, aproximativ 90% dintre romii intervievați trăiesc în gospodării cu un venit echivalent sub limita sărăciei la nivel național;
  - în medie, aproximativ 40% dintre romi trăiesc în gospodării în care un membru a fost nevoit să se culce înfometat cel puțin o dată în ultima lună, deoarece nu și-au putut permite să cumpere mâncare.

PUBLICAȚIE FRA

Antisemitism – Summary overview of the situation in the European Union 2001-2010 (Antisemitismul – Prezentare pe scurt a situației din Uniunea Europeană în perioada 2001-2010), iunie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-antisemitism-summary-update-2011_en.htm

PUBLICAȚIE FRA

The Racial Equality Directive: application and challenges (Directiva privind egalitatea rasială: aplicare și provocări), ianuarie 2012.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2012/pub_racial_equal_directive_synthesis_en.htm

- **în domeniul discriminării și cunoașterii drepturilor:**
  - aproximativ jumătate dintre romii participanți la anchetă au declarat că s-au confruntat cu discriminare în ultimele 12 luni, din cauza originii lor etnice;
  - aproximativ 40% dintre romii intervievați știu că legea interzice discriminarea împotriva membrilor minorităților etnice la depunerea candidaturii pentru un loc de muncă.

Traducere neverificată

Participarea cetățenilor europeni la funcționarea democratică a Uniunii

Dreptul de vot al persoanelor cu handicap intelectual și al persoanelor cu probleme de sănătate mintală

Statele membre ale UE tratează în mod diferit dreptul la participare politică al persoanelor cu probleme de sănătate mintală și al persoanelor cu handicap intelectual. Există însă trei aspecte principale care caracterizează acest spectru al participării: excluderea totală, stabilirea de la caz la caz a dreptului și participarea deplină. Statele membre care exclud total anumite persoane asociază dreptul de vot cu capacitatea juridică a persoanei. În alte state membre, legislația națională prevede o evaluare individuală a capacității de vot înainte ca dreptul să fie retras. Țările care au ridicat toate restricțiile permit persoanelor cu handicap intelectual și celor cu probleme de sănătate mintală să voteze în mod egal cu ceilalți cetățeni. În 2011 s-au înregistrat puține evoluții în această direcție.

Ungaria a cunoscut o evoluție importantă, odată cu adoptarea noii Constituții care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2012. Noua Constituție prevede că existența tutelei nu va mai avea drept consecință revocarea dreptului de vot. În schimb, este necesar ca un judecător să stabilească dacă o persoană trebuie exclusă de la vot, pe baza unei evaluări a „capacității mintale limitate" a persoanei, un termen a cărui semnificație exactă este încă neclară, dar care va fi probabil abordat în noua lege electorală. Astfel, Ungaria s-a alăturat grupului de state membre ale UE în care evaluarea judiciară a persoanei se face înainte de a fi luată decizia privării de drepturi.

Majoritatea statelor membre ale UE încă asociază revocarea dreptului de vot cu pierderea capacității juridice. Croația, de asemenea, deține un astfel de sistem: articolul 2 din Legea privind listele electorale (*Zakon o popisima birača*) stipulează că cetățenii croați cu vârste peste 18 ani sunt înscriși în listă, cu excepția celor care și-au pierdut capacitatea juridică

Evoluții principale în materie de participare:

- adoptarea inițiativei cetățenești europene reprezintă baza democrației participative la nivelul UE, iar Comisia Europeană ia diferite măsuri pentru ca noul instrument să devină operațional;
- în timp ce dezbaterile publice asupra inițiativei cetățenești rămân limitate, crearea pe internet a „Casei cetățenilor" constituie un exemplu al eforturilor depuse pentru a face mai bine cunoscute și mai accesibile căile deja existente pentru participare;
- Comisia Europeană propune ca anul 2013 să fie desemnat „Anul european al cetățenilor", iar Parlamentul European discută reformele legii electorale;
- în contextul CNUDPH, participarea persoanelor cu handicap devine o problemă care trebuie soluționată; diferite state membre iau măsuri pentru a facilita participarea la alegeri a persoanelor cu handicap, iar în cazul persoanelor cu probleme de sănătate mentală și al celor cu handicap intelectual, majoritatea statelor membre asociază încă privarea de drepturi cu pierderea capacității juridice.

Traducere neverificată

ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive. Astfel, la fel ca în multe state membre, în Croația se prevede excluderea automată. Potrivit raportului statistic anual privind aplicarea drepturilor la protecție socială în 2010, un număr de 15 761 de persoane nu aveau capacitate juridică la 31 decembrie 2010. Acest aspect a declanșat o dezbatere publică în Croația. Într-un raport publicat în 2011, Avocatul Poporului pentru persoanele cu handicap avertiza că drepturile de vot ale persoanelor cu handicap intelectual și ale celor cu probleme de sănătate mintală reprezintă o chestiune de conformitate cu cerințele CNUDPH.

Tabelul 5: Dreptul la participare politică al persoanelor cu probleme de sănătate mintală și al persoanelor cu handicap intelectual, pe țări

Țara	Excluziune	Participare limitată	Participare
AT			✓
BE	✓		
BG	✓		
CY		✓	✓
CZ	✓	✓	
DE	✓		
DK	✓	✓	
EE	✓	✓	
EL	✓		
ES		✓	✓
FI		✓	✓
FR*		✓	✓
HU**		✓	
IE	✓		✓
IT			✓
LT	✓		
LU	✓		
LV	✓		
MT	✓	✓	
NL			✓
PL	✓		
PT	✓		
RO	✓		
SE			✓
SI		✓	
SK	✓		
UK			✓
HR***	✓		

Note: Tabelul de mai sus prezintă o sinteză actualizată a tabelului publicat în raportul FRA „Dreptul la participare politică al persoanelor cu probleme de sănătate mintală și al persoanelor cu handicap intelectual", publicat în noiembrie 2010. Un stat membru poate fi menționat în mai multe coloane, deoarece persoanele cu

Traducere neverificată

probleme de sănătate și persoanele cu handicap intelectual pot fi tratate în mod diferit, în conformitate cu legislația națională a statului membru respectiv.
** În urma unei modificări legislative care nu afectează dreptul de vot, articolul relevant este acum articolul L3211-3 7° din Codul sănătății publice*
*** Ungaria, articolul XXIII alineatul (2) din Constituție*
**** Croația, Legea privind listele electorale, 30 aprilie 1996*

Sursa: *FRA, 2011*

Inițiativa cetățenească europeană (ICE)

Tratatul de la Lisabona stabilește posibilitatea ca un milion de cetățeni din UE, prin colectarea de semnături din diferite state membre ale UE, să poată solicita Comisiei Europene să inițieze anumite legi. Detaliile referitoare la acest nou instrument de participare democratică sunt stabilite într-un regulament care trebuie, la rândul său, să fie pus în aplicare prin intermediul unui regulament suplimentar. La 1 aprilie 2011, a intrat în vigoare Regulamentul UE privind inițiativa cetățenească: acesta se aplică începând cu 1 aprilie 2012. La 17 noiembrie 2011, Comisia Europeană a adoptat regulamentul de punere în aplicare [Regulamentul (UE) nr. 1179/2011]. La 22 decembrie 2011, a devenit disponibil „programul informatic cu sursă deschisă". Comisia Europeană are obligația să întreţină „programul informatic cu sursă deschisă care încorporează caracteristicile tehnice și de securitate relevante, necesare pentru respectarea dispozițiilor regulamentului privind sistemele de colectare online. Programul informatic va fi pus la dispoziție gratuit", iar în acest scop trebuie „adoptate" „specificaţiile tehnice".

Intervalul de timp dintre adoptarea regulamentului și aplicarea acestuia a oferit statelor membre ale UE posibilitatea de a introduce diferite obligații în temeiul regulamentului, inclusiv: certificarea sistemului de colectare online; verificarea „declarațiilor de susținere", inclusiv emiterea unui certificat privind „numărul de declarații valabile"; aspecte legate de protecția datelor și soluționarea aspectelor privind răspunderea pentru daunele provocate din vina organizatorilor unei ICE și penalitățile pentru declarațiile false ale organizatorilor unei ICE, precum și pentru utilizarea în mod fraudulos a datelor furnizate în contextul unei ICE.

În ceea ce privește procesul de elaborare și punere în aplicare a legilor, Austria, Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Finlanda, Germania, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Polonia și Regatul Unit au luat măsuri pregătitoare concrete. În șapte dintre aceste țări (Austria, Bulgaria, Germania, Finlanda, Ungaria, Letonia și Luxemburg) s-a ajuns la etapa depunerii la Parlament. În unele state membre, cum ar fi Danemarca, Franța, Grecia, Țările de Jos, Slovacia, Spania sau Regatul Unit, aplicabilitatea directă a regulamentului nu necesită elaborarea unei legislații specifice.

Dezbaterile publice privind ICE au fost destul de limitate pe parcursul perioadei de raportare și rămâne de văzut dacă nivelul de sensibilizare a publicului va crește după lansarea primelor inițiative, la 1 aprilie 2012. Totuși, cel puțin o caracteristică a cadrului juridic al ICE trebuie să fie deja scoasă în evidență: opțiunea de a colecta semnături online stabilește un standard modern care ar putea, în principiu, să consolideze participarea civică.

Traducere neverificată

Accesul la o justiție eficientă și independentă

Durata procedurilor judiciare

Durata procedurilor judiciare a continuat să reprezinte unul dintre principalele obstacole în calea accesului eficient la justiție în UE, în ansamblu, ceea ce s-a reflectat și în jurisprudența CEDO.

În 2011, mai multe state membre ale UE au luat măsuri legislative specifice pentru a rezolva problema persistentă a procedurilor îndelungate. În Austria, de exemplu, dreptul procedural civil s-a modificat, perioadele de pauză din timpul verii și al iernii fiind abolite. Franța și-a reformat instanțele penale, reducând numărul juraților pentru prima instanță de la nouă la șase, iar pentru recurs de la 12 la nouă, pentru a da posibilitatea instanțelor penale să judece mai multe dosare în cadrul unei ședințe. Ca răspuns la o hotărâre-pilot din 2010 a CEDO (*Rumpf*), Germania a adoptat o nouă lege în decembrie 2011. Aceasta abordează durata excesivă a procedurilor în două etape: persoanele afectate de proceduri îndelungate trebuie mai întâi să depună o plângere privind acest aspect, dându-le astfel ocazia juraților să le accelereze. În cazul în care procedurile continuă să întârzie, se pot acorda despăgubiri.

Evoluții principale în ceea ce privește accesul la o justiție eficientă și independentă:

- în condițiile de austeritate financiară, numeroase state membre ale UE încearcă să simplifice diferitele mecanisme judiciare și nejudiciare, cu riscul potențial de a afecta garantarea drepturilor fundamentale;
- statele membre ale UE continuă să depună eforturi pentru a reduce durata proceselor în instanță și a introduce reforme ale instanțelor;
- diferite state membre înființează și reformează instituții independente cu atribuții în domeniul drepturilor omului, care pot sprijini și/sau asigura accesul la justiție; în special organismele naționale pentru promovarea egalității și instituțiile naționale din domeniul drepturilor omului capătă o mai mare importanță;
- evoluțiile tehnologice online care facilitează și modernizează justiția, cunoscute sub numele de e-justiție, capătă prioritate pe agenda mai multor state membre ale UE, fiind legate atât de nevoia de modernizare a sistemelor judiciare, cât și de necesitatea unui mai bun raport cost-eficacitate;
- datorită evoluției continue a foii de parcurs a UE PRIVIND procedurile PENALE, sunt consolidate procedurile de stabilire a drepturilor individului în cadrul procedurilor penale, în special în privința accesului la justiție în situații transfrontaliere.

PUBLICAȚIE FRA

Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities (Accesul la justiție în Europa: o prezentare generală a provocărilor și oportunităților), martie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_access-to-justice_en.htm

Traducere neverificată

Tabelul 6: Numărul de hotărâri ale CEDO, adoptate în 2011, care constată cel puțin o încălcare, încălcări ale dreptului la un proces echitabil și încălcări în ceea ce privește durata procedurilor, pe țări

Țara	Hotărâri care constată cel puțin o încălcare	Dreptul la un proces echitabil	Durata procedurilor
AT	7 (-9)	0 (-6)	5 (-4)
BE	7 (+3)	2 (-1)	0 (nicio diferență)
BG	52 (-17)	2 (-4)	21 (-10)
CY	1 (-2)	0 (nicio diferență)	1 (+1)
CZ	19 (+10)	13 (+10)	2 (+1)
DE	31 (+2)	0 (-2)	19 (-10)
DK	1 (+1)	0 (nicio diferență)	0 (nicio diferență)
EE	3 (+2)	1 (+1)	0 (nicio diferență)
EL	69 (+16)	6 (-2)	50 (+17)
ES	9 (+3)	4 (nicio diferență)	1 (+1)
EI	5 (-11)	0 (-2)	2 (-7)
ER	23 (-5)	11 (+1)	2 (+1)
HU	33 (+12)	4 (+3)	19 (+5)
IE	2 (nicio diferență}	0 (nicio diferență)	2 (+1)
IT	34 (-27)	7 (-2)	16 (-28)
LT	9 (+2)	3 (nicio diferență)	5 (+2)
LU	1 (-4)	1 (-1)	0 (-3)
LV	10 (+7)	0 (-1)	1 (+1)
MT	9 (+6)	3 (+3)	3 (+3)
NL	4 (+2)	1 (+1)	0 (nicio diferență)
PL	54 (-33)	14 (-6)	15 (-22)
PT	27 (+12)	1 (-1)	13 (+7)
RO	58 (-77)	9 (-21)	10 (-6)
SE	0(-4)	0 (-1)	0 (-1)
SI	11 (+8)	1 (+1)	6 (+4)
SK	19 (-21)	2 (nicio diferență)	5 (-24)
UK	8 (-6)	3 (+3)	1 (nicio diferență)
HR	23 (+2)	8 (+2)	3 (-5)
Total	**529 (-128)**	**96 (-25)**	**202 (-76)**

Notă: În paranteză este menționată diferența față de numărul de cazuri din 2010.
Sursa: Consiliul Europei/CEDO, Raport anual 2011, publicat în 2012 p. 155-157

Grecia, de exemplu, a acordat un mandat mai larg tribunalelor de primă instanță de grad inferior în cauzele civile, majorând sumele de bani care pot fi utilizate la acest nivel. De asemenea, a fost limitată flexibilitatea pe care instanțele o au în ceea ce privește amânarea procedurilor penale. În România, judecătorii pot stabili acum termene mai

Traducere neverificată

scurte pentru audieri și pot lua măsuri concrete pentru a obliga părțile să prezinte probe și să își respecte obligațiile fără întârzieri nejustificate; documentele pot fi transmise prin fax sau e-mail, inclusiv citațiile. Adunarea Națională din Slovenia a adoptat două legi care introduc măsuri specifice pentru accelerarea acțiunilor în instanță. Acestea includ un mecanism de reducere a remunerației experților judiciari în cazul în care aceștia provoacă întârzieri, precum și posibilitatea ca judecătorii să planifice și să efectueze audierile în timpul programului de lucru normal.

PUBLICAȚIE FRA

Manual de drept european privind nediscriminarea, martie 2011.

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1510-FRA_CASE_LAW_HANDBOOK_RO.pdf

Calitatea procesuală în fața instanței

Calitatea procesuală, adică posibilitatea legală de a intenta o acțiune în instanță, este, în mod evident, esențială pentru accesul la justiție. Calitatea procesuală poate fi îmbunătățită în mai multe moduri, de exemplu prin extinderea grupului de persoane eligibile să intenteze acțiune sau prin reducerea obstacolelor procedurale. Cercetările pe care FRA le realizează stau la baza opiniei potrivit căreia reclamanții evită să apeleze la justiție deoarece dificultățile individuale legate de introducerea unei acțiuni în instanță sunt prea mari. Modificarea calității procesuale în aşa fel încât să fie permise plângerile colective ar putea constitui un pas înainte atât pentru instanțe, cât și pentru alte instituții, cum ar fi organismele naționale de promovare a egalității. Plângerile colective, cunoscute și sub numele de „acțiuni colective" sau „acțiuni colective în despăgubire", permit cumularea mai multor plângeri individuale într-o singură cauză comună. În 2011, UE a inițiat o consultare publică cu privire la introducerea unui mecanism de acțiune colectivă în despăgubire, destinat, în parte, să identifice principiile juridice comune aferente.

În 2011, mai multe state membre ale UE au luat măsuri de extindere a grupului de persoane eligibile de a intenta acțiuni, prin permiterea acțiunilor colective în domenii în care aceste mecanisme nu au existat înainte. În Belgia, Ordinul Barourilor Flamande (*Orde van Vlaamse Balies*) pregătește o lege prin care să permită o procedură de „acțiune colectivă" în temeiul dreptului belgian. Legea ar crea posibilitatea ca mai mulți reclamanți sau „reclamanți susținători" care nu sunt identificați în mod individual să își unească eforturile în susținerea unui singur reclamant reprezentativ. În Estonia, noul Cod de procedură administrativă (*Halduskohtumenetluse seadustik*), intrat în vigoare la 1 ianuarie 2012, include calitatea procesuală pentru ONG-uri și grupurile de activiști care reprezintă opiniile unui număr semnificativ de cetățeni ai aceleiași comunități. Guvernul din Lituania a adoptat o rezoluție prin care aprobă plângerile colective. Evoluţii similare se înregistrează, de asemenea, în Croația.

PUBLICAȚIE FRA

Opinion on the draft Directive regarding the European Investigation Order (EIO) in criminal matters [Aviz cu privire la proiectul de directivă privind ordinul european de anchetă (OEA) în materie penală], februarie 2011

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/opinions/op-eio_en.htm

Traducere neverificată

Drepturile victimelor infracțiunilor

Elaborarea standardelor privind drepturile victimelor la nivel european

La 18 mai 2011, Comisia Europeană a comunicat un pachet de măsuri care au drept scop garantarea unui nivel uniform de drepturi ale victimelor pe teritoriul UE, care cuprinde accesul la justiție, protecție, asistență și recompensă. Măsurile scot în evidență nevoile grupurilor specifice de victime, inclusiv victime copii și victime ale terorismului. Pachetul de măsuri privind victimele cuprinde o comunicare privind consolidarea drepturilor victimelor, o propunere de directivă care stabilește standardele minime pentru drepturile victimelor și o propunere de regulament privind recunoașterea reciprocă a măsurilor de protecție în materie civilă. În domeniul dreptului penal, Ordinul european de protecție (OEP), care va completa această din urmă măsură privind recunoașterea reciprocă, a fost inițiat de mai multe state membre ale UE, sub auspiciile Consiliului Uniunii Europene și adoptat de Parlamentul European la 13 decembrie 2011.

Evoluții principale în ceea ce privește drepturile victimelor infracțiunilor:

- la nivelul Uniunii Europene, se propun diferite măsuri în vederea garantării uniforme a drepturilor victimelor pe teritoriul UE, atât în domeniul dreptului civil, cât și în cel al dreptului penal și se adoptă o foaie de parcurs pentru consolidarea drepturilor și protecției victimelor;
- un nou pact european privind egalitatea de gen, pentru perioada 2011-2020, reafirmă angajarea UE în combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor, iar unele state membre ale UE realizează reforme importante pentru protecția împotriva violenței domestice;
- deși mai multe state membre realizează progrese importante în efortul de combatere a violenței împotriva femeilor, plângerile scot în evidență lipsa de resurse suficiente a serviciilor de asistență a victimelor, pentru femeile victime ale violenței domestice;
- UE își intensifică eforturile de combatere a traficului de ființe umane și de protejare a victimelor acestuia; dezvoltarea politicilor la nivel național indică tendința de a identifica, în spatele activităților de trafic, exploatarea sexuală, precum și de a acorda o mai mare atenție altor aspecte ale exploatării.

PUBLICAȚIE FRA

Violența bazată pe gen împotriva femeilor – o anchetă la nivelul UE (fișă informativă), octombrie 2011.

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-factsheet_violenceagainstwomen_ro.pdf

Traducere neverificată

În luna iunie, Consiliul Uniunii Europene, pe baza pachetului de măsuri privind victimele, prezentat de Comisia Europeană, a adoptat foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor și protecției victimelor.

Tabelul 7: Foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor și protecției victimelor și cele cinci componente ale acesteia

Măsura A	Comisia Europeană a elaborat o propunere de directivă de înlocuire a deciziei-cadru a Consiliului privind calitatea procesuală a victimelor în cadrul procedurilor penale;
Măsura B	una sau mai multe recomandări privind măsurile practice și cele mai bune practici care vor oferi statelor membre ale UE orientări privind punerea în aplicare a noii directive, astfel cum este descrisă în măsura A;
Măsura C	Comisia Europeană a propus un regulament privind recunoașterea reciprocă a măsurilor de protecție pentru victime în materie civilă, care va veni în completarea Directivei privind ordinul european de protecție;
Măsura D	o revizuire a Directivei 2004/80/CE a Consiliului privind despăgubirea victimelor infracțiunilor, în vederea simplificării procedurilor legate de cererile de despăgubire;
Măsura E	recomandări similare celor din cadrul măsurii B, legate de nevoile specifice ale anumitor grupuri de victime, cum ar fi victimele traficului de ființe umane, copiii victime ale exploatării sexuale, victimele actelor de terorism și ale crimei organizate.

Persoanele lesbiene, homosexuale, bisexuale și transgen (LGBT) – victime ale infracțiunilor motivate de prejudecăţi

Deși decizia-cadru a UE referitoare la infracțiunile motivate de ură se referă doar la discriminarea rasială și xenofobă, numeroase state membre și-au extins definițiile din dreptul penal, astfel încât acestea să includă și alte motive care fac obiectul protecţiei.

În ceea ce privește definițiile incitării la violență sau ură, unele state membre ale UE, inclusiv Danemarca, Irlanda, Suedia și Regatul Unit, au introdus, în timp, definiții care includ și orientarea sexuală, la fel cum a procedat și Croația. Un număr de alte state membre – Austria, Belgia, Estonia, Finlanda, Lituania, Luxemburg, Țările de Jos, Portugalia, România, Slovenia și Spania – au introdus definiții care cuprind o arie și mai largă de motive care fac obiectul protecţiei, dovadă a faptului că majoritatea statelor membre recunosc o oarecare formă de „incitare la ură", pe lângă rasism și xenofobie. Cu toate că statele membre au adoptat definiții mai cuprinzătoare ale „incitării la ură" și ale infracţiunilor asociate, acest lucru nu se reflectă întotdeauna în numărul mai mare al victimelor care raportează infracţiunea sau în nivelurile mai ridicate ale urmăririi penale a acestor infracțiuni.

Această tendință către includerea unui număr mai mare de motive în dispozițiile de drept penal privind protecția persoanelor împotriva formelor grave de discriminare, în special împotriva violenței motivate de prejudecăţi, corespunde noului consens politic și noilor parametri prevăzuți de lege. Tendința este cu atât mai evidentă în protecția grupurilor și persoanelor LGBT. În rezoluțiile recente, Parlamentul European a solicitat statelor membre să asigure ca persoanele LGBT să fie protejate împotriva incitării la ură homofobă și a

Traducere neverificată

PUBLICAȚIE FRA

Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in the EU Member States – Synthesis report (Homofobia, transfobia și discriminarea pe motive de orientare sexuală și identitate de gen în statele membre ale UE – Raport sinteză), iunie 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/fra_homophobia_synthesis_en.htm

violenței. De asemenea, în aceste rezoluții, Parlamentul European a invitat Comisia Europeană să combată homofobia prin legi similare cu decizia-cadru a Consiliului privind combaterea rasismului. În decembrie 2011, Parlamentul European a adoptat o rezoluție cu privire la candidatura Croației la aderarea la UE. Această rezoluție exprimă profunda îngrijorare față de violența împotriva participanților la parada LGBT care a avut loc în luna iunie 2011 în orașul Split, precum și față de incapacitatea autorităților croate de a-i proteja pe participanți. Rezoluția invită Croația să trateze cu fermitate cazurile de infracțiuni motivate de ură comise asupra minorităților LGBT.

Traducere neverificată

Perspective: provocări viitoare

Raportul anual al FRA, *Fundamental rights: challenges and achievements in 2011* (*Drepturile fundamentale: provocări și realizări în 2011),* identifică diferitele provocări pentru viitorul imediat, în următoarele domenii: azilul și imigrația, controlul la frontiere și politica vizelor, societatea informațională și protecția datelor, drepturile și protecția copilului, egalitate și nediscriminare, discriminarea pe criterii de rasă și origine etnică, participarea la viața democratică, accesul la justiție și drepturile victimelor infracțiunilor.

În domeniul **azilului, imigrației și integrării**, va fi necesar ca în UE să existe un sistem european comun de azil până la sfârșitul anului 2012. Biroul European de Sprijin pentru Azil va avea un rol din ce în ce mai important la nivel practic, sprijinind sistemele de azil naționale cu informații și instrumente.

Finalizarea versiunii reformate a pachetului privind azilul va rămâne o provocare, având în vedere diferențele de opinii care persistă între Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană.

Va fi necesar un mecanism de evaluare, pentru a stabili dacă drepturile fundamentale ale solicitanților de azil transferați într-un alt stat membru al UE, în conformitate cu Regulamentul Dublin II, sunt puse în pericol.

Expunerea la exploatare și abuz a migranților fără forme legale va rămâne un motiv de preocupare, iar factorii de decizie, inclusiv la nivelul UE, ar putea acorda o atenție deosebită situației persoanelor care nu sunt transferate din motive juridice, umanitare sau practice.

În ceea ce privește drepturile migranților fără forme legale, experiența dobândită în urma punerii în aplicare a Directivei privind sancțiunile împotriva angajatorilor va demonstra dacă mecanismele existente sunt eficace, cel puțin în privința dreptului de a solicita salariile reținute. Adoptarea Directivei privind lucrătorii sezonieri ar facilita migrația forței de muncă necalificate în UE. Acest instrument ar putea reduce cererea de forță de muncă din rândul persoanelor care locuiesc ilegal pe teritoriul statelor membre ale UE şi care, de regulă, sunt expuse riscului de a fi exploatate.

În ceea ce privește integrarea migranților în societățile statelor membre ale UE, o provocare viitoare va fi aceea de a asigura ca integrarea să continue să fie privită ca un proces bidirecțional, luptând împotriva discriminării și, în același timp, recunoscând și beneficiile diversității pentru societatea gazdă. Monitorizarea continuă, bazată pe indicatori agreați ai integrării, inclusiv în domeniul politic, cultural și al participării sociale, este necesară pentru a promova în continuare integrarea resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți legali.

În ceea ce privește **controlul frontierelor și politica vizelor**, există un risc clar ca provocările cu care UE s-a confruntat în 2011 să persiste și în următorii ani. Dacă nu vor fi introduse schimbări, sosirea unui număr mare de persoane la frontierele externe ale UE va continua să creeze reale încercări în privința respectării drepturilor fundamentale. Aceste sosiri scot la iveală neajunsurile existente în ceea ce priveşte capacitățile naţionale de

Traducere neverificată

primire și pun în evidență dificultatea garantării protecției la frontiere și a asigurării unor mecanisme eficiente de sesizare.

Numai voința politică și măsurile decisive vor îmbunătăți capacitățile organizatorice. În acest sens, accesarea fondurilor europene și utilizarea lor cu eficacitate pentru consolidarea capacităților de primire, în conformitate cu drepturile fundamentale, va fi esențială.

Principiile drepturilor fundamentale cuprinse în Codul frontierelor Schengen și Codul vizelor trebuie să fie puse în practică, iar evaluările viitoare ale acordurilor Schengen trebuie să acorde atenția cuvenită aplicării acestor principii. Versiunea revizuită a Regulamentului Frontex și punerea în aplicare a strategiei privind drepturile fundamentale ar putea determina așteptări în domeniu.

Respectarea drepturilor fundamentale în ceea ce privește protecția datelor și viața privată va rămâne în centrul atenției în domeniul politicii vizelor. Noile sisteme de supraveghere a frontierelor și de stocare a datelor cu caracter personal sunt deja utilizate sau continuă să fie dezvoltate: VIS se află în curs de aplicare; SIS II este în pregătire; Comisia Europeană și-a prezentat propunerea privind Eurosur, iar conceptele frontierelor inteligente fac obiectul discuțiilor. Aceste progrese tehnologice în domeniu vor continua să genereze preocupări cu privire la aspectul necesității și al proporționalității în privința datelor colectate și stocate, precum și cu privire la modul în care acestea afectează viața privată a persoanelor ale căror date cu caracter personal sunt colectate și stocate.

În domeniul **protecției datelor**, obținerea unui echilibru între obligațiile de respectare a drepturilor fundamentale și preocupările legate de securitate va continua să constituie o provocare pentru instituțiile UE și statele membre. Discuția care se desfășoară pe marginea Directivei privind păstrarea datelor va reprezenta o fațetă a acestei dezbateri mai ample.

Instituțiile UE vor continua să dezbată cadrul juridic UE în domeniul protecției datelor. În ianuarie 2012, Comisia Europeană a prezentat propuneri de reformare a cadrului existent. Acestea includ o propunere de regulament de înlocuire a directivei din 1995 privind protecția datelor și o propunere de directivă care definește normele privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii, identificării sau urmăririi penale a infracțiunilor, precum și în scopul activităților judiciare conexe.

Atitudinea față de protecția datelor, atât din partea utilizatorilor, cât și a furnizorilor de platforme sociale și alte instrumente online va continua să alimenteze discuțiile publice și ar putea deveni din ce în ce mai mult subiectul deliberărilor instanțelor. Disponibilitatea și preluarea căilor de atac trebuie să fie examinate cu atenție, pentru a asigura ca respectarea pe deplin a drepturilor fundamentale în momentul utilizării noilor tehnologii ale informației și comunicațiilor.

CJUE ar putea pune în discuție, o dată în plus, un alt aspect care generează preocupări, și anume independența autorităților competente în domeniul protecției datelor.

În ceea ce privește **drepturile copilului și protecția copiilor**, ratificarea promptă, de către statele membre, a Convenției privind prevenirea și combaterea violenței împotriva

Traducere neverificată

femeilor și a violenței domestice, cunoscută și sub numele de Convenția de la Istanbul, ar asigura o mai bună protecție pentru fetele victime ale violenței motivate de gen și pentru copiii care sunt martori ai violenței domestice. În mod similar, reformarea sistemelor de protecție a copilului, care se desfășoară în mai multe state membre ale UE, ar trebui să îmbunătățească atât accesul copiilor la serviciile sociale, cât și reacția la cazurile raportate de violență împotriva copiilor.

Efectele noii Directive privind combaterea abuzului sexual și a exploatării sexuale a copiilor, precum și a pornografiei infantile vor începe să se facă simțite imediat după transpunerea acesteia în legislațiile naționale. Aceasta ar trebui să determine îmbunătățirea protecției copiilor împotriva abuzului sexual și a exploatării sexuale și să conducă la urmărirea mai eficientă a infractorilor.

În paralel, eforturile în vederea combaterii exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile pe internet vor continua să necesite maximă atenție și vigilență din partea instituțiilor și organismelor UE, precum și din partea statelor membre ale UE.

Copiii victime ale traficului ar trebui să beneficieze de un nivel mai ridicat de protecție, pe măsură ce noua directivă privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și protejarea victimelor acestuia capătă influență și, în timp, este aplicată în statele membre ale UE.

Regulamentul Consiliului privind jurisdicția, precum și recunoașterea și aplicarea hotărârilor în materie matrimonială și de responsabilitate parentală va continua să afecteze modul în care statele membre ale UE tratează copiii în cauzele transfrontaliere privind divorțul și separarea părinților. De asemenea, acesta va continua să își exercite influența în ceea ce privește dreptul copiilor de a fi audiați în aceste cauze, ca și în legătură cu alte chestiuni judiciare. În consecință, evoluțiile actuale în direcția unei justiții în interesul copilului vor fi urmărite cu deosebit interes. Cercetările efectuate de Comisia Europeană și de FRA în legătură cu justiția în interesul copilului vor oferi informații relevante autorităților naționale în momentul transpunerii directivelor privind traficul, abuzul sexual și exploatarea.

În domeniul **egalității și al nediscriminării**, se așteaptă ca instituțiile UE, instanțele naționale și organismele de promovare a egalității să recunoască și să utilizeze tot mai intens conceptul de discriminare multiplă, o tendință care ar facilita elaborarea de către factorii de decizie politică a unor măsuri adecvate care să înlăture obstacolele cu care se confruntă persoanele cele mai vulnerabile la discriminare bazată pe mai multe motive.

Având în vedere că adoptarea propunerii Comisiei Europene referitoare la o directivă orizontală de interzicere a discriminării în legătură cu ocuparea unui loc de muncă, pe criterii de orientare sexuală, vârstă, handicap și religie sau convingeri riscă să mai întârzie, este esențial ca obiectivul primordial al acesteia, și anume demararea combaterii la scară mai cuprinzătoare a discriminării, să fie pus în practică.

La nivel național, măsurile legislative luate în scopul punerii depline în aplicare a CNUDPH și al combaterii discriminării pe criterii de orientare sexuală sau identitate de gen vor oferi factorilor de decizie orientările necesare în eforturile de combatere mai eficace a tuturor formelor de discriminare. De asemenea, accentul tot mai mare pus la nivel național pe

Traducere neverificată

măsurile de promovare a posibilităților de acces ale persoanelor cu handicap poate spori șansele de realizare a unei educații mai incluzive și a unei vieți independente. Totuși, este necesar să se dea dovadă de vigilență, pentru a evita ca impactul crizei economice să afecteze în mod necorespunzător furnizarea de servicii către persoanele cu handicap.

Anul european al îmbătrânirii active și al solidarității între generații 2012 va oferi factorilor de decizie ocazia de a aborda și combate tratamentul discriminatoriu și excluziunea cu care persoanele în vârstă se confruntă în unele state membre ale UE.

Evoluțiile juridice în domeniul sănătății și securității, aspectele privind siguranța sau protecția consumatorilor, care ar putea afecta negativ persoanele care urmează practici religioase în conformitate cu convingerile lor, vor trebui să fie atent monitorizate, pentru a evita situațiile de discriminare indirectă pe motive de religie sau convingeri.

În ceea ce privește **discriminarea criterii de rasă sau origine etnică**, inegalitățile structurale existente între minoritățile etnice și populațiile majoritare ar putea să mai persiste. Pentru a răspunde acestei provocări, sunt necesare eforturi susținute din partea factorilor de decizie și a societății civile. De asemenea, sunt necesare practici mai sistematice și cuprinzătoare de colectare a datelor, pentru a asigura o mai bună înțelegere a naturii discriminării etnice și a violenței, precum și a infracțiunilor rasiste la nivelul UE.

Aplicarea legislației existente, cunoașterea mai bună a drepturilor și accesul mai ușor la instanțe și alte organisme de soluționare a plângerilor vor continua să constituie instrumente esențiale în combaterea discriminării etnice în domeniul asistenței medicale, al educației, ocupării forței de muncă și locuințelor.

Măsurarea reușitei măsurilor politice de combatere a discriminării etnice și de promovare a integrării și incluziunii sociale a grupurilor dezavantajate va necesita colectarea și analiza periodică a datelor, utilizând indicatorii privind respectarea drepturilor fundamentale.

Cadrul juridic comunitar pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020 oferă UE și statelor membre ocazia de a îmbunătăți incluziunea socială a populațiilor rome. În cazul în care aceste strategii vor avea succes, ele ar putea servi drept modele pentru o mai bună incluziune și integrare în societate a altor grupuri dezavantajate.

Depășirea problemelor adânc înrădăcinate, precum segregarea în domeniul educației sau al locuințelor, va necesita însă un timp îndelungat și eforturi susținute. Rolul autorităților locale și regionale, în afara celor naționale, va fi esențial. Este stringent necesară consolidarea politicilor privind capacitatea de incluziune a romilor, astfel cum s-a constatat și la reuniunea primarilor pe tema romilor, organizată de Consiliul Europei în septembrie 2011, în cadrul căreia s-a convenit să se creeze, în acest scop, o Alianță europeană a orașelor și regiunilor. Capacitatea de urmărire a efectelor acestor politici în timp și de adaptare a acestora în funcție de necesități va constitui cheia succesului strategiilor puse în aplicare la nivelul UE și la nivel național pentru combaterea discriminării pe criterii de rasă și origine etnică.

Traducere neverificată

În privința **participării cetățenilor europeni la funcționarea democratică a Uniunii**, participarea din ce în ce mai ridicată la alegerile din UE și la reformarea sistemului electoral pentru Parlamentul European rămân provocările care trebuie depășite în perspectiva următoarelor alegeri din 2014. Reformele sistemelor electorale la nivel național ar putea rămâne, de asemenea, pe ordinea de zi, inclusiv în ceea ce privește dreptul la exercitarea votului din străinătate.

Garantarea posibilității ca persoanele cu handicap să voteze într-o manieră egală cu orice alt cetățean va continua să genereze preocupări și provocări în numeroase state membre ale UE. Progresele în această direcție sunt cu atât mai necesare după ratificarea CNUDPH și adoptarea unei recomandări a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, care stabilește standarde ridicate în acest domeniu.

Participarea activă a cetățenilor europeni la viața democratică a Uniunii rămâne o provocare importantă și în afara contextului alegerilor. După lansarea Inițiativei cetățenești europene, la 1 aprilie 2012, funcționarea democratică a UE ar trebui să se consolideze. Rămâne de văzut cum vor percepe cetățenii UE oportunitatea oferită de acest instrument.

În ceea ce privește **accesul la o justiție eficientă și independentă**, reformele inițiate în 2011 merită menționate în cadrul eforturilor de scurtare a duratei procedurilor judiciare, precum și de eficientizare a sistemelor judiciare, făcând astfel mai practic și mai eficient accesul la justiție atât la nivel european, cât și la nivel național. Totuși, unele dintre măsurile luate riscă să reducă accesul la justiție, prin introducerea sau amplificarea obstacolelor în calea accesului la instanțe sau la alte mecanisme de recurs.

Eforturile de creștere a eficienței au determinat desfășurarea unor activități de pionierat în utilizarea instrumentelor de e-justiție. Se așteaptă ca statele membre ale UE să își extindă și să își dezvolte activitatea în acest domeniu, cu toate că este necesar să se acționeze cu precauție, pentru a evita marginalizarea persoanelor care nu au acces la internet. De asemenea, domeniul calității procesuale a cunoscut progrese în 2011, prin extinderea grupului de persoane care pot înainta plângeri. Dezvoltarea instituțiilor cu competențe în domeniul drepturilor omului contribuie, de asemenea, la creșterea nivelului de accesibilitate al justiției. În plus, pe măsură ce dreptul comunitar continuă să evolueze, sistemele judiciare ale statelor membre vor trebui să se adapteze și să se armonizeze, pentru a soluționa cu eficacitate problemele transfrontaliere și pentru a asigura un nivel suficient de respectare a drepturilor fundamentale.

Privind în perspectivă, 2012 va fi anul în care UE adoptă măsura B – nota privind drepturile – din foaia de parcurs pentru procedura penală și se așteaptă, de asemenea, progrese substanțiale în legătură cu alte măsuri. Situația financiară va continua, fără îndoială, să aibă un rol important în prioritățile și eforturile de creștere a eficienței justiției. De asemenea, în perioada următoare va continua tendința de consolidare a instituţiilor naţionale din domeniul drepturilor omului a rolului acestora ca mecanisme extrajudiciare de „promovare a accesului la justiție”, precum și rolul mecanismelor de monitorizare în conformitate cu convențiile internaționale privind drepturile omului.

În ceea ce privește **drepturile victimelor infracțiunilor**, ratificarea imediată, de către statele membre ale UE, a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea

Traducere neverificată

violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (sau Convenția de la Istanbul), ar constitui un pas important în depășirea provocărilor persistente legate de combaterea violenței împotriva femeilor, în special a violenței domestice.

Ratificarea acestei convenții va obliga statele membre ale UE să adopte reglementări care să garanteze protecția eficace și neîntârziată a femeilor împotriva victimizării repetate. Numeroase state membre, de pildă, nu au elaborat o definiție adecvată a urmăririi, care este necesară pentru o combatere eficientă a acesteia, în conformitate cu articolul 34 din convenție.

Directiva privind combaterea traficului, care trebuie să fie transpusă în legislația națională până la 6 aprilie 2013, ar putea aduce îmbunătățiri în ceea ce privește situația victimelor muncii forțate și formelor grave de exploatare prin muncă, în timp ce Directiva privind sancțiunile împotriva angajatorilor se preconizează că va îmbunătăți situația victimelor muncii în condiții grele.

Relevanța politică a infracțiunilor motivate de prejudecăţi și a jurisprudenței relevante va provoca atât legislatorii UE, cât și pe cei ai statelor membre. Diferențele dintre statele membre în ceea ce privește sfera de aplicare a dispoziţiilor de drept penal ar putea rămâne considerabile, în pofida obligațiilor lor comune în baza Convenției europene privind drepturile omului, de a scoate în evidență aspectul infracțiunilor motivate de prejudecăţi în cadrul procedurilor penale.

Vor fi necesare măsuri juridice și practice pentru a încuraja victimele să raporteze autorităților victimizarea și pentru a spori încrederea în aceste autorități. Persoanele și grupurile expuse riscului de victimizare trebuie să aibă încredere că autoritățile pot și au voința de a reacționa într-o manieră respectuoasă și profesională la infracțiunile care le sunt aduse la cunoștință. În caz contrar, vor persista dificultățile în ceea ce privește eliminarea diferențelor dintre obiectul sancțiunilor prevăzute de lege și obiectul investigației și al urmăririi penale.

Adoptarea unei Propuneri de directivă de stabilire a standardelor minime privind drepturile, sprijinirea și protecţia victimelor infracțiunilor va genera progrese importante la nivelul UE, deoarece va asigura standarde minime pe tot teritoriul UE, atât pentru victime, cât și pentru membrii lor de familie. La nivelul statelor membre, noua legislație va contribui la îmbunătățirea serviciilor de asistență pentru victime, a participării victimelor la procedurile judiciare și a identificării victimelor deosebit de vulnerabile.

Traducere neverificată

Tabelul 8: Prezentarea rapoartelor de monitorizare publicate în conformitate cu procedurile de monitorizare ale ONU și ale Consiliului Europei în 2011, pe țări

Țara		Rapoarte ale ONU								Rapoarte ale Consiliului Europei				Total
	CERD	HRC	CESCR	CEDAW	CAT	CRC	CRC-OP-SC	CNUDPH	UPR	ECPT	ECRML	FCNM	ECRI	
AT									✓			✓		2
BE									✓					1
BG		✓			✓									2
CY											✓		✓	2
CZ	✓					✓						✓		3
DE			✓		✓									2
DK						✓			✓			✓		3
EE			✓						✓	✓		✓		4
EL									✓					1
ES	✓							✓		✓	✓		✓	5
FI					✓	✓					✓			3
FR														0
HU									✓					1
IE	✓				✓				✓	✓				4
IT				✓		✓								2
LT	✓								✓	✓			✓	4
LU														0
LV									✓	✓				2
MT	✓									✓				2
NL														0
PL										✓	✓			2
PT														0
RO										✓	✓			2
SE											✓			1
SI					✓							✓		2
SK														0
UK	✓											✓		2
HR														0
Total	**6**	**1**	**2**	**1**	**5**	**4**	**0**	**1**	**9**	**8**	**6**	**6**	**3**	**52**

✓ = *Participarea la ciclurile de monitorizare în 2011*

CERD	Comitetul pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială
HRC	Comitetul pentru drepturile omului (Organism de monitorizare al Pactului internațional privind drepturile civile și politice, ICCPR)
CESCR	Comitetul pentru drepturi economice, sociale și culturale
CEDAW	Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeii
CAT	Comitetul împotriva torturii
CRC	Comitetul pentru drepturile copilului
CRC-OP-SC	Comitetul pentru drepturile copilului (Monitorizarea protocolului facultativ privind vânzarea de copii)
CNUDPH	Convenția Naţiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap
UPR	Evaluarea periodică universală
ECPT	Convenția europeană pentru prevenirea torturii

Traducere neverificată

ECRML	Comitetul de experți pentru limbi regionale și minoritare
FCNM	Comitetul consultativ pentru minorități naționale
ECRI	Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

Sursa: FRA, 2011; date extrase din: Organismele ONU – http://tb.ohchr.org/default.aspx; Organismele Consiliului Europei – www.cpt.coe.int/en/states.htm, www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/default_en.asp, www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_FCNMdocs/Table_en.asp, www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/countrybycountry_en.asp

Traducere neverificată

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
Drepturile fundamentale: principalele evoluții juridice și politice din 2011

2012 — 43 p. — 21 × 29.7 cm
ISBN 978-92-9239-194-2
doi: 10.2811/38650

Numeroase informații privind Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene sunt disponibile pe internet. Acestea pot fi accesate prin intermediul site-ului FRA: fra.europa.eu.

Codurile țărilor:

AT	Austria	IT	Italia
BE	Belgia	LT	Lituania
BG	Bulgaria	LU	Luxemburg
CY	Cipru	LV	Letonia
CZ	Republica Cehă	MT	Malta
DE	Germania	NL	Țările de Jos
DK	Danemarca	PL	Polonia
EE	Estonia	PT	Portugalia
EL	Grecia	RO	România
ES	Spania	SE	Suedia
FI	Finlanda	SI	Slovenia
FR	Franța	SK	Slovacia
HU	Ungaria	UK	Regatul Unit
IE	Irlanda	HR	Croația

Traducere neverificată

Cum puteți obține publicațiile UE

Publicații gratuite:

- pe site-ul EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu);
- la reprezentanțele sau delegațiile Uniunii Europene. Detaliile de contact ale acestora se pot obține pe internet (http://ec.europa.eu) sau trimițând un fax la +352 2929-42758.

Publicații contra cost:

- pe site-ul EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu).

Abonamente contra cost (de exemplu, seriile anuale ale *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene* și rapoarte privind cauzele înaintate la Curtea de Justiție a Uniunii Europene):

- la un agent de vânzări al Oficiului pentru Publicații al Uniunii Europene (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

doi:10.2811/38650 TK-AF-12-001-RO-N

FRA
EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

CONTRIBUȚIA LA TRANSFORMAREA DREPTURILOR FUNDAMENTALE ÎNTR-O REALITATE PENTRU TOȚI CETĂȚENII UNIUNII EUROPENE

Traducere neverificată

Pentru a garanta și apăra drepturile fundamentale ale tuturor cetățenilor Uniunii Europene (UE), în 2011, UE și cele 27 de state membre ale sale au continuat o serie de inițiative. UE a adoptat măsuri legislative și politice esențiale, în domenii cum ar fi protecția victimelor, traficul de ființe umane și integrarea romilor și, pentru prima dată, s-a angajat în mod direct într-un tratat internațional privind drepturile omului, Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Între alte măsuri, diferite state membre și-au reformat sistemul de protecție a copilului și au depus eforturi de combatere a violenței împotriva femeilor și de scurtare a duratei procedurilor judiciare.

Cu toate acestea, persistă încă provocări. Rasismul, egalitatea și nediscriminarea vor continua să facă obiectul principal al preocupărilor. De asemenea, anul 2012 va fi crucial pentru finalizarea Sistemului european comun de azil și a discuțiilor pe marginea cadrului european privind protecția datelor.

Sinteza Raportului anual al FRA din acest an, „Aspecte principale 2011", prezintă evoluțiile pozitive din 2011, precum și provocările cu care se confruntă UE și statele sale membre în domeniul drepturilor fundamentale, pe baza unor date socio-juridice obiective, fiabile și comparabile. Documentul prezintă o selecţie de aspecte esențiale din domeniul drepturilor fundamentale, acoperind următoarele teme: azilul, imigrația și integrarea; controlul la frontiere și politica vizelor; societatea informațională și protecția datelor; drepturile copilului și protecția copilului; egalitatea și nediscriminarea; discriminarea pe criterii de rasă și origine etnică; participarea cetățenilor europeni la funcționarea democratică a Uniunii; accesul la o justiție eficientă și independentă și drepturile victimelor infracțiunilor.

Oficiul pentru Publicații

AGENȚIA PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE
Schwarzenbergplatz 11 - 1040 Viena - Austria
Tel. +43 (1) 580 30-0 - Fax +43 (1) 580 30-699
E-mail: info@fra.europa.eu - fra.europa.eu
facebook.com/fundamentalrights
linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
twitter.com/EURightsAgency